

Europos Bendrijų iniciatyvos EQUAL programos
Lietuvoje 2004–2008
nuolatinio vertinimo

2005 M. ATASKAITA
Galutinė versija

Klientas	Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija (SADM)
Konsultantas	VšĮ „Projektų vadybos centras“ (PVC)
Pateikta	2005 m. gruodžio 12 d.

SUTRUMPINIMAI

Akronimas	Reikšmė
DG EMPL G5	Užimtumo ir socialinių reikalų generalinio direktorato vertinimo padalinys ¹
EBI EQUAL	Europos Bendrijų iniciatyva EQUAL
EK	Europos Komisija
EQUAL BPD	EQUAL bendrasis programavimo dokumentas
ESF	Europos socialinis fondas
ESFA	Europos socialinio fondo agentūra
ES	Europos Sąjunga
PCM	Projekto ciklo valdymo modelis
PVC	Projektų vadybos centras
SADM	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija
VB	Vystymosi bendrija

¹http://www.europa.eu.int/comm/dgs/employment_social/organigram/g_en.htm

IŽANGA

2005 m. nuolatinio vertinimo ataskaita skirta visos EQUAL programos vertinimui. Ji atliekama pasibaigus pirmajam programos etapui. 2005 m. rugsėjo mėn. iš EQUAL programos Lietuvoje finansavimą gavo 28 vystymo bendrijos (toliau – VB).

Tema A

VB 1: Romų integracijos į darbo rinką mechanizmo sukūrimas ir išbandymas.

VB 2: Nugalėk priklausomybę.

VB 3: Jaunimo užimtumo ir motyvacijos stiprinimas (JUMS).

VB 4: EQUAL greitkelis: vystymo bendrija Klaipėda–Vilnius.

VB 5: Kauno apskrities ilgalaikių bedarbių konsultavimo, mokymo ir įdarbinimo partnerystės tinklas.

VB 6: Tautinių mažumų integracijos į darbo rinką paramos mechanizmo sukūrimas ir išbandymas.

VB 7: Asmenų su klausos negalia integravimas į darbo rinką.

VB 8: Atviri ir saugūs darbe.lt.

VB 9: EQUAL – atvirų durų link.

VB 10: EQUAL angelas: atviros aplinkos neįgaliojo integracijai į darbo rinką kooperacijos modelis.

VB 11: Išėitis Tau.

VB 12: Kryžkelė: koalicija už lygių konkurencinių galimybių darbo rinkoje stiprinimą.

VB 13: Ištiesk ranką.

VB 14: Lietuvos jaunimo užimtumo tobulinimo vystymo bendrija.

VB 15: Probleminių regionų atgimimas: įsidarbinimas, partnerystė, bendruomenė.

VB 16: (Re-)integracija į darbo rinką Kretingos rajone.

VB 17: Žmonių su proto ir psichikos negalia įdarbinimas.

VB 18: Prekybos žmonėmis integracija ir reintegracija į darbinę visuomenę.

VB 19: Priešpensinio amžiaus asmenų reintegracija į darbo rinką.

VB 20: Laimėk gyvenimą.

Tema G

VB 21: Šeima ir darbas – suderinami.

VB 22: Šeimos planeta: šeimai palanki organizacija.

VB 23: Vilniaus apskrities socialiai pažeidžiamų moterų integracija.

VB 24: MĪM (Moterų įdarbinimo modelis).

VB 25: Kompetencijų pripažinimas – šeimos ir karjeros suderinimo galimybių plėtrai.

VB 26: Dirbk Lietuvoje: bedarbių jaunų žmonių, ketinančių išvykti dirbti į užsienį, integravimosi į Lietuvos darbo rinką galimybių plėtra, išsaugant socialinį kapitalą – šeimą.

VB 27: Per technologijas žinojimo link!

Tema I

VB 28: In Corpore.

Pirmasis nuolatinis vertinimas buvo pradėtas 2005 m. rugpjūčio mėn., o pirmasis vertinimo ataskaitos projektas buvo pateiktas rugsėjo viduryje (galutinė nustatyta projekto informacijos pateikimo data – 2005 m. rugsėjo 15 d.).

Vertintojai surengė 5 susitikimus: seminarus su atstovais iš visų VB, vieną susitikimą su visais ESF agentūros darbuotojais, kalbėjosi su SADM atstove, surengė neformalų rekomendacijų aptarimą su ESF agentūros direktoriumi bei susitikimą su vedančiaisiais darbo ir užimtumo politikos ekspertais Lietuvoje.

Vertinimo dalyviams 2005 m. vertinimo ataskaita buvo pristatyta 2005 m. rugsėjo 21 d. vykusios konferencijos metu.

Ataskaitos projektas buvo pateiktas Europos Bendrijų iniciatyvos EQUAL programos vertinimo priežiūros grupei (PVPG), kur jis buvo svarstytas 2005 m. spalio 19 d. ir 2005m. spalio 21 d. posėdžių metu. Pastabas ataskaitos projektui pateikė Paramos fondas Europos socialinio fondo agentūra ir Lietuvos Respublikos finansų ministerija (3 priedas). Ataskaitos projektas **NEBUVO** išplatintas komentuoti vystymo bendrijoms, nes vertinimo užsakovas (SADM) nelaikė ataskaitos turinio atinkančio minimalius apimties reikalavimus. Galutinė nuolatinio vertinimo ataskaita turi būti patvirtinta iki 2005 m. gruodžio 15 d.

2005 m. nuolatinio vertinimo ataskaitą parengė vedančioji vertintoja Dagnė Eitutytė bei Vytautas Stankevičius. Pastabas dėl EQUAL programos intervencijos logikos taip pat rengė trumpalaikis ekspertas Klaas-Jan Reincke. Galutinė ataskaitos versija parengta lietuvių kalba, jos projektas – anglų ir lietuvių kalbomis.

Vertinimo užsakovo atskiru prašymu konsultantas parengė ataskaitą anglų kalba apie projekto ciklo valdymo metodikos taikymą pirmame EQUAL etape: „Projekto ciklo valdymo modelio pritaikymas Lietuvos Vystymo Bendrijose pirmojo Equal pasirengimo etapo metu“. (Ši ataskaita pridedama 5 priede)

TURINYS

1. VERTINIMUI ATLIKTI NAUDOTOS METODIKOS APRAŠYMAS.....	8
2. FAKTŲ IR APLINKYBIŲ DETALI ANALIZĖ	9
2.1. EQUAL programos ciklas pradėjus 2005 m. nuolatinį vertinimą.....	9
2.1.1. Paraiškų teikimas	10
2.1.2. Tikslinės grupės ir jų poreikiai	10
2.1.3. Partneriai	13
2.2. Pirmas etapas (projekto tobulinimas)	14
2.2. Antras etapas (projekto įgyvendinimas)	15
3. IŠVADOS PAGAL PASIRINKTUS VERTINIMO KRITERIJUS, VERTINIMO KLAUSIMUS, GRUPES.....	21
3.1. Tinkamumas programos lygmeniu	21
3.2. Programos valdymo ir įgyvendinimo sistemos tinkamumas	28
3.3. Našumas.....	28
4. REKOMENDACIJOS	30
1 Priedas. Susitikimai, seminarai su VB.....	
2 Priedas. Projekto įgyvendinimo problemų analizė.....	
3 Priedas. Komentarų lentelė	
4 Priedas. Kokybinė vertinimo ataskaitos kontrolė	
5 Priedas. I-ojo etapo (Projekto ciklo valdymo metodikos taikymo) vertinimo ataskaita	

APIBENDRINIMAS

Europos Bendrijų iniciatyva EQUAL Lietuvoje yra įgyvendinama pirmą kartą. Lietuvoje įgyvendinamos trys paramos temos A, G ir I (paskutinioji tema yra privaloma). Kvietimas teikti paraiškas Lietuvoje buvo vienas, jis tęsėsi nuo 2004 m. balandžio iki 2004 m. liepos. Iš viso vertintojams pateikta 130 paraiškų, tinkamais finansuoti pripažinta 30 projektų (vienas iš pareiškėjų nepateikė dokumentų paramos sutarčiai, todėl pirmame EQUAL pasirengimo etape dalyvavo tik 29 pareiškėjai). Iki 2005 m. birželio pareiškėjai parengė detalius projektų vykdymo planus ir buvo pasirengę pereiti į antrą EQUAL vykdymo etapą. Trečias EQUAL etapas (poveikis politikai ir praktikai) prasidės 2006 m. viduryje ir vyks drauge su antru įgyvendinimo etapu ir dar papildomus šešis mėnesius iki 2008 pabaigos reikalingus įgyvendinti poveikio politikai ir praktikai veikloms.

Projektų atranka

Pateiktų ir atrinktų paraiškų skaičiaus santykis (23%) įrodo gerą visuomenės informuotumą apie EQUAL iniciatyvą. Iš 11 tikslinių grupių, nurodytų EQUAL BPD, vystymo bendrijos per visas tris temas teikia paramą tokioms tikslinėms grupėms:

- neįgalieji (6VB ir 2VB potėmė);
- jaunimas (5VB ir 4VB potėmė);
- buvę kaliniai (2VB ir 2VB potėmė);
- asmenys, sergantys priklausomybės nuo psichotropinių medžiagų ligomis (2VB ir 1VB potėmė);
- tautinės mažumos (2VB ir 2VB potėmė);
- priešpensinio amžiaus žmonės (2VB ir 2VB potėmė);
- ilgalaikiai bedarbiai (1VB ir 1VB potėmė);
- prekybos žmonėmis aukos (1VB ir 1VB potėmė);
- diskriminacija dėl lytinės orientacijos (1VB);
- prieglobsčio prašytojai (1VB).

Parengiamasis etapas (vystymo bendrijų sukūrimas, strategijos ir veiklos plano parengimas)

Vadovaujanti institucija siekė, kad parengiamasis etapas būtų kuo aktyvesnis. Pirmą kartą Lietuvoje loginė projekto matrica tapo pagrindiniu projektinės idėjos vertinimo dokumentu. Norėdamos pereiti į antrą EQUAL įgyvendinimo etapą, būsimosios VB turėjo pateikti logines matricas, kuriose pareiškėjų teiginiai apie projekto rezultatus, poveikį buvo vertinami ne izoliuotai pagal jų aprašymą, bet atsižvelgiant į viso projekto intervencijos logiką ir jos finansinį-ekonominį pagrindumą. Pasirinkdama tokį interaktyvų vertinimo procesą, SADM siekė ne tik įvertinti VB veiklos planus, bet ir juos patobulinti. Šiam tikslui ESFA samdė nepriklausomus vertintojus – įtakingus socialinės srities specialistus. Projektų vertinimo procesas buvo panašus į konsultacijas.

Įgyvendinimo etapas (VB veiklos plano įgyvendinimas)

2005 m. II ketvirčio pradžioje vystymo bendrijos pradėjo antrą projekto įgyvendinimo etapą. 2005 m. rugpjūčio pabaigoje–rugsėjo pradžioje (kai vertintojai rinko informaciją šiai ataskaitai) dauguma VB dar buvo tik bepradedančios savo veiklas, todėl susitikimų metu VB daugiausia dėmesio skyrė išsakyti problemoms, dėl kurių projektų veiklos prasidėjo vėliau nei planuota. To priežastimi VB daugiausia laikė esant finansavimo klausimus, sudėtingas pakeitimų procedūras, viešųjų pirkimų tvarką, tarptautinio bendradarbiavimo įforminimą. Įvertindamos paramos gavėjų sunkumus, visos EQUAL programos administravime dalyvaujančios institucijos siekia sukurti palankią aplinką, kuri leis padaryti EQUAL pačia sėkmingiausia EU intervencija Lietuvoje. Ši požiūrį patvirtina atviras ir konstruktyvus požiūris į sunkumų analizę. 2005 m. spalio 21 d. visos Lietuvos EQUAL VB konferencijoje vertintojai pristatė savo ataskaitą, akcentavo jos dalį apie administracinės sistemos funkcionavimo tobulinimą. Tikėtina, kad 2005 m. gruodžio mėn., parengus šios vertinimo ataskaitos galutinę versiją, daugelis administracinės sistemos dalykų bus išspręsti ir jau nebeaktualūs.

Monitoringas ir vertinimas

Esami monitoringo dokumentai ir reikalavimai patikrai yra pakankami. Praktinis monitoringo sistemos funkcionavimas bus tikrinamas vėliau (2005 m. gruodžio–2006 m. sausio mėn.), drauge praktiškai apmokant VB taikyti savęs vertinimo metodiką.

EQUAL principai

Kadangi vertinimo metu EQUAL VB buvo dar tik bepradedančios savo veiklas, faktiškai patikrinti ar daryti kokias išvadas apie EQUAL principų įgyvendinimą yra per anksti. Kita vertus, jau pačių VB egzistavimas įrodo, kad įvairios interesų grupės bendradarbiauja (partnerystės principas) prisidedamos savo turimomis žiniomis ir patirtimi prie konkrečios tiksinės grupės problemų sprendimo, o tai jau yra naujovė (inovacija).

1. VERTINIMUI ATLIKTI NAUDOJAMOS METODIKOS APRAŠYMAS

1. 2005 m. vertinimo kriterijai, turint omenyje, kad VB veiklos faktiškai daugelyje projektų dar buvo tik beprasidedančios, yra tokie: **tinkamumas (1)**, kas taip pat apima papildomumą, sinergiją ir pridėtinę vertę, finansinis-techninis **pagrįstumas (2)**, **našumas (3)** ir, kiek tai bus įmanoma, potencialus programos **efektyvumas (4)**, **poveikis (5)** bei **tęstinumas (6)**. EQUAL principų įgyvendinimas bus vertinamas horizontaliai, daugiausia dėmesio skiriant **tinkamumui** ir jų įgyvendinimo techniniam ir ekonominiam **pagrįstumui**, kaip tai atspindėta projektų aprašymuose ir biudžete. Po to bus vertinamas potencialus EQUAL principų įgyvendinimo **tęstinumas**.

2. Plačiau apie vertinimo kriterijus ir 2005 m. nuolatinio vertinimo klausimus skaitykite metodologinėje ataskaitoje, kurią siūlytume paskelbti EQUAL internetinėje svetainėje <http://www.equal.lt>.

3. Visi vertinimo dalyviai maloniai kviečiami teikti savo pastabas ir pasiūlymus, taip pat ir komentarus vertinimo metodikos klausimais.

2. FAKTŲ IR APLINKYBIŲ DETALI ANALIZĖ

2.1. EQUAL programos ciklas pradėjus 2005 m. nuolatinį vertinimą

4. Pradėjus vertinimą 2005 m. rugpjūčio mėnesį, Lietuvoje buvo 28 VB, kurios sėkmingai pasirašė bendradarbiavimo sutartis (įvykdytas pirmo EQUAL etapo pasiekimo rodiklis). VB antras etapas (projektų įgyvendinimas) turėjo prasidėti nuo 2005 m. birželio mėn. (daugelyje VB). Įgyvendinimo etapas baigsis 2007 m. pabaigoje. Trečias etapas (veiksmai, skirti teminių tinklų sukūrimui, sklaidai bei poveikiui politikai ir praktikai nacionaliniu lygmeniu, kurie yra susiję su panašiomis veiklomis europiniu lygmeniu) turėtų prasidėti 2006 m. viduryje ir baigsis 2008 m.

5. Pasirengimas EQUAL programos įgyvendinimui Lietuvoje yra išsamiai aprašytas EQUAL internetinėje svetainėje <http://www.equal.lt/index.php?article=10&langID=1> „DĖL PASIRENGIMO ADMINISTRUOTI IR PANAUDOTI EUROPOS BENDRIJŲ INICIATYVAI EQUAL ĮGYVENDINTI SKIRIAMAS EUROPOS SAJUNGOS LĖŠAS“.

6. Pasirengimas EQUAL administravimo sistemai prasidėjo 2003 m. EQUAL BPD ir EQUAL BPD programos priedas buvo parengti naudojantis ir Phare technine pagalba. EQUAL administracinė struktūra buvo sukurta 2003 m. rudenį. EQUAL *ex-ante* vertinimas buvo atliktas 2003 m. spalio–gruodžio mėnesiais. Galutinis 2004–2006 m. EQUAL BPD buvo patvirtintas 2004 m. birželio mėn.

7. Institucinė EQUAL administravimo sistema yra sudaryta vadovaujantis EK reglamentais ir patvirtinta Lietuvos Respublikos teisės aktais. Išsamus jos aprašymas pateikiamas EQUAL internetinėje svetainėje <http://www.equal.lt/index.php?mid=20&mod=WebPage&langID=1>.

8. EQUAL bendrieji tikslai – taikant naujus kovos su diskriminacija ir nelygybe darbo rinkoje būdus, sukurti daugiau ir geresnių darbo vietų ir užtikrinti darbo rinkos atvirumą. Ši programa suteikia galimybę plėtoti naujas idėjas ir priemones, daryti poveikį užimtumo ir mokymo politikai bei praktikai. Programos sėkmei didelę reikšmę turės tarptautinis bendradarbiavimas ir pasikeitimas patirtimi.

9. Lietuvoje įgyvendinamos šios EQUAL temos:

A tema. Atviros visiems darbo rinkos skatinimas sudarant sąlygas lengviau patekti ar grįžti į darbo rinką asmenims, kurie susiduria su integracijos ar reintegracijos į darbo rinką sunkumais.

G tema. Šeimos gyvenimo ir profesinės veiklos suderinimo skatinimas ir parama darbo rinką palikusiems vyrams ir moterims reintegruotis, plėtojant lankstesnes ir efektyvesnes darbo organizavimo formas bei paramos priemones.

I tema. Parama prieglobsčio prašytojų integracijai (pastaroji privaloma).

2.1.1. Paraiškų teikimas

10. EQUAL programa turėjo vieną kvietimą teikti paraiškas. Paraiškų rengimui buvo skirta šiek tiek mažiau nei trys mėnesiai – nuo 2004 m. balandžio 19 d. iki 2004 m. liepos 16 d.

11. Iš viso buvo pateikta 130 paraiškų, iš kurių 1 buvo atmesta po oficialaus paraiškų vokų atplėšimo posėdžio, 9 buvo atmetos per administracinio ir dar 2 per tinkamumo vertinimą. Iš 118 tinkamų paraiškų dalyvauti pirmame EQUAL etape buvo atrinkta 30 projektų, vienas iš pareiškėjų nepateikė dokumentų paramos sutarčiai, todėl pirmame EQUAL pasirengimo etape dalyvavo 29 projektai. 2005 m. rugsėjo pradžioje į antrą EQUAL etapą sėkmingai perėjo 28 vystymo bendrijos. Vienai vystymo bendrijai neskirtas finansavimas antro etapo įgyvendinimui, dėl minimalių projekto reikalavimų neatitikimo.

12. Europos bendrijų EQUAL iniciatyvą galime laikyti pilotine Europos socialinio fondo struktūrinių fondų tipo intervencija Lietuvoje. Nors ir pirmoji, ši intervencija buvo labai sėkminga pagal pateiktų ir atrinktų paraiškų santykį (30:130 = 23%). Palyginus su Lietuvos 2004–2006 m. bendrojo programavimo dokumento II prioriteto „Žmogiškųjų išteklių plėtra“ 2.3. priemone „Socialinės atskirties prevencija ir socialinė integracija“ antrojo kvietimo metu buvo registruotos 59 paraiškos, iš kurių finansavimui buvo atrinkta 21 paraiška. Kai pasirinkimas didesnis, tikėtina, kad atrinktų paraiškų kokybė EQUAL programoje taip pat buvo didesnė.

13. Nors paraiškų kiekis pranoko lūkesčius, SADM teigimu, paraiškų kokybę daugeliu atvejų galima buvo ženkliai tobulinti.

14. Paraiškos buvo atrenkamos pagal EQUAL BPD nurodytą tvarką ir kriterijus. Kaip įprasta, vertinant struktūrinių fondų paraiškas yra išskiriami administracinis, tinkamumo, techninis ir finansinis vertinimai. ESF agentūros darbuotojai atliko administracinį ir tinkamumo vertinimą, kokybiniam vertinimui pateikė tik tinkamai parengtas paraiškas.

15. ESF agentūroje techninį ir finansinį vertinimą atliko nepriklausomi vertintojai – socialinės politikos Lietuvoje ekspertai. Vertinimo kriterijai buvo padalinti į taip vadinamus „strateginius“ pagal kiekvieną EQUAL horizontalaus principo įgyvendinimą ir „operacinius“ pagal projekto įgyvendinimo metodikos kokybę. Po techninio ir finansinio vertinimo, „sureitinguotos“ paraiškos buvo siunčiamos Projektų atrankos komitetui, kuris atliko antrą paraiškų atrankos etapą pagal horizontalius kriterijus (regioninį paplitimą, teminį paplitimą ir socialinės rizikos grupių aprėpimą).

Tikslinės grupės ir jų poreikiai

16. Lietuvos EQUAL tikslinių grupių sąrašas, nors išvardintas EQUAL BPD, nebuvo

baigtinis. Lietuvos EQUAL (per visas temas) skirtas tokioms tikslinėms grupėms.

- **Neįgalieji – 6 VB ir 2 VB potėmės (specializuotai):**

1 VB klausos negalia;

1 VB su proto negalia ir juos globojantys asmenys;

1 VB slaugantys neįgalius šeimos narius asmenys;

1 VB slaugantys neįgalius šeimos narius (tema G);

2 VB neįgaliųjų potėmės (tema A).

- **Ikipensinio amžiaus žmonės – 2 VB ir 2 potėmės:**

1 VB (tema A);

1 VB (tema G);

1 VB potėmė (tema G „iki pensinio amžiaus moterys“);

1 VB ikipensinio amžiaus potėmė (tema G).

- **Jauni žmonės – 5 VB ir 4 VB potėmės:**

2 VB (tema A);

3 VB (tema G), kurioje išskiriami jauni žmonės, turintys šeimas ir ketinantys išvykti į užsienį (arba dirbę užsienyje ir grįžę į Lietuvą);

3 VB jaunimo potėmės (tema A);

1 VB potėmė (tema G).

- **Buvę kaliniai – 2VB ir 2VB potėmės:**

2 VB (tema A);

2 VB buvusių kalinių potėmė (tema A).

- **Asmenys, priklausiantys nuo psichotropinių medžiagų – 2 VB ir 1 VB potėmė:**

2 VB (tema A);

1VB priklausomybės nuo narkotikų potėmė (tema A).

- **Tautinės mažumos – 2 VB ir 2 VB potėmės:**

2 VB;

1 VB specializuota romų tautybei;

2 VB tautinių mažumų potėmės.

- **Netradicinės seksualinės orientacijos asmenys – 1 VB:**

1 VB.

- **Moterys – 2 VB ir 9 VB potėmės:**

1VB (tema A);

1 VB (tema G);

4 VB moterų potėmės (tema A);

moterų potėmės bent 5 VB iš visų 7 G temos VB.

- **Ilgą laiką nedirbantys asmenys – 1 VB ir 3 VB potėmės:**

1 VB;

3 VB ilgalaikių bedarbių potėmės (tema A);

1 VB ilgalaikių bedarbių potėmės (tema G), kurioje išskiriami nedirbantys asmenys ir negalintys siekti karjeros asmenys).

- **Prekybos žmonėmis aukos – 1VB ir 1 VB potėmė:**

1 VB;

1VB prekybos žmonėmis potėmė.

- **Prieglobsčio prašytojai – 1 VB:**

1VB (tema I).

17. Tikslinės grupės labai skiriasi savo prigimtimi. Pavyzdžiui, tikslinę grupę „moterys“ mechaniškai galima nurodyti kaip potėmę kiekvienoje VB.

18. Antra, VB galima būtų padalinti į tokias, kurios gilinasi į vienos konkrečios siaurai apibrėžtos tikslinės grupės problemas (santykinai pavadinkime „vertikalus problemos sprendimas“) ir tokias, kurios skirtos keletu tikslinių grupių problemoms spręsti ir iš esmės gali į savo veiklas priimti labai daug įvairiausių asmenų (santykinai pavadinkime „horizontalus problemos sprendimas“). Pastebėtina, kad horizontalaus sprendimo VB yra daugiau regionuose.

19. Tam tikrais atvejais, nors paraiškos grafoje nurodomos standartinės tikslinės grupės, projektas skirtas tam tikrai konkrečiai įvardintai problemai spręsti (pradžioje įvardijant

problema, neprisirišant prie standartinės tikslinės grupės) Pavyzdžiui, „asmenys, slaugantys šeimos narius su psichine negalia“, „prekybos žmonėmis aukos“ arba „jauni žmonės su žema kvalifikacija, ketinantys išvykti į užsienį arba dirbę užsienyje ir grįžę į Lietuvą“.

20. Pastebėta, kad prasidėjus antro etapo įgyvendinimo veikloms daugelyje VB (90%) yra numatyti išsamesni jų tikslinės grupės poreikių tyrimai. Dabar daugeliu atvejų žinios apie tikslinės grupės poreikius buvo iš vadovaujančio (ir kitų) partnerių patirties dirbant su tiksline grupe. Projekto ciklo valdymo elementai projekto identifikavimo stadijoje² dažniausiai VB nebuvo atliekami (visi partneriai nesudarinėjo problemų medį, kurį vėliau būtų konvertuojamas į tikslų medį, vėliau jo pagrindu sudaromi veiksmų planai pagal loginės matricos formatą).

Partneriai

21. VB dalyvių skaičius įvairuoja nuo didžiausių, apimančių virš 20 partnerių, iki keturių-penkių partnerių. 12 VB yra 5 ir mažiau partnerių, skaičiuojant su vadovaujančiu partneriu. 6 VB yra daugiau negu 10 partnerių.

22. Pagal partnerių skaičių visas VB galima paskirstyti į tris grupes:

- 12 VB – 5 ar mažiau partnerių;
- 10 VB – nuo 6 iki 10 partnerių;
- 6 VB – 10 ir daugiau partnerių.

23. Daugiausia VB dirba su partneriais iš regionų (t. y., kurie nėra iš Vilniaus, Kauno ar Klaipėdos miesto). Kita vertus, vedantieji partneriai dažniausiai yra registruoti Vilniaus mieste (21 VB vedantysis partneris), 3 vedantieji partneriai iš Kauno, 1 iš Klaipėdos ir 1 iš Kretingos.

24. Susitikimų metu su VB dalyvaudavo po kelis (2-3) kiekvienos VB pačius aktyviausius atstovus. Kelios VB iš viso negalėjo atvykti į susitikimus.

25. Partneriai, dirbantys su ta pačia tiksline grupe, paprastai labai gerai informuoti apie vieni kitų veiklas. Pastebėtina, kad tam tikri partneriai dalyvauja kelių VB veiklose. Net ir neatlikus išsamaus tyrimo galima pastebėti, kad tam tikros organizacijos turi ilgalaikę dalyvavimo europiniuose projektuose patirtį, ar net dabartiniu metu dalyvauja keliuose ES finansuojamuose projektuose.

26. Vadovaujantis PCM metodu, prieš pradėdant projektą kiekvienas jo potencialus dalyvis turi konkrečiai ir aiškiai įvardinti savo motyvaciją dalyvauti projekte (Ko tikimasi iš VB? Kokia kiekvienam partneriui nauda, kad bus išspręsta tikslinės grupės problema ir pasiektas projekto tikslas? Kokiais resursais kiekvienas potencialus partneris prisidės prie VB veiklų? Kokie bus partnerio įgaliojimai ir sprendimo teisės?). **Tokios atviros partnerių**

analizės (motyvų, kodėl norima dalyvauti projekte) ne visada buvo atliktos. Išsami kokybinė organizacijų – ES projektų dalyvių – analizė galėtų padėti atskleisti ir įvardinti, kokios realios aplinkybės ir faktoriai motyvuoja, ir kokios galėtų motyvuoti organizacijas, galinčias realiai labiausiai prisidėti prie EQUAL tikslinės grupės problemų sprendimo.

27. Kiekviena iš VB turi savo ypatingas stipriausias puses:

- pasidalijimas vaidmenimis gali būti stipriai centralizuotas (didelėse VB profesionalūs projekto koordinavimo įgūdžiai yra labai svarbūs. Pvz., dviejuos, partnerių skaičiumi dideliuose projektuose vedantysis partneris yra profesionali struktūrinių fondų ir vertinimų konsultacinė firma);

- pasidalijimas vaidmenimis gali būti pagrįstas ilgalaikiu bendradarbiavimu ir pasitikėjimu tarp organizacijų. Tam tikrais atvejais partneriai stengėsi pasidalinti pareigomis taip, kad nors dalis partnerių personalo galėtų būti įdarbinti EQUAL projekto lėšomis.

28. Išsamesnius pastebėjimus apie partnerių vaidmenų pasiskirstymą bus galima padaryti pristatant VB savęs įvertinimo modelį (jei bus nutarta, kad vertintojai vyks į kiekvieną VB ir pristatys šį modelį).

2.1.2. Pirmas etapas (projekto tobulinimas)

29. Beveik visų apklaustųjų nuomone, pirmasis EQUAL etapas suteikė galimybę išsamiau apsvarstyti projektus su partneriais, detaliau peržiūrėti biudžetus. Daugelio projektų partneriai nurodė, kad mokymai apie PCM buvo labai naudingi praktiškai rengiant projektus. Pirmame EQUAL etape šiam modeliui pristatyti buvo skirti dviejų dienų seminarai, kuriuose galėjo dalyvauti visų būsimų VB nariai.

30. SADM ir ESFA siekė, kad projekto tobulinimo procesas būtų kuo interaktyvesnis ir susietas su projekto ciklo valdymo modeliu (toliau PCM). Lietuva yra viena iš kelių „pilotinių valstybių“, kuriose yra sistemiškai diegiami PCM metodai.

31. Vienas iš esminių PCM elementų yra loginė projekto matrica. Tiems, kam teko susidurti su Phare projektais, projekto idėjos pristatymas ir išplėtojimas per projekto loginę matricą nebuvo naujas, nors turbūt tiek rimtai ir atsakingai į loginę matricą Phare projektų atrankoje niekada nebuvo žiūrima. EQUAL programos dalyviams loginė projekto matrica tapo pačiu svarbiausiu dokumentu, kurio pagrindu buvo vertinimas jų pasirengimas pereiti į antrą EQUAL etapą (projekto įgyvendinimas). Antra, visi EQUAL projektų rengėjai pateikė detaliuosius veiklos planus bei pagal koreguotus veiklos planus perskirstytus biudžetus ir jų pagrindimus.

32. SADM ir ESFA kreipė labai daug dėmesio, siekė padėti VB tobulinti savo projektus, ypatingai plėtojant jų prisidėjimą prie EQUAL horizontalių principų įgyvendinimo. Šiam

tikslui ESFA samdė ir nepriklausomus ekspertus – pačius įtakingiausius Lietuvoje socialinių problemų ekspertus ir nacionalinės socialinės politikos kūrėjus.

33. Pačių VB požiūris į tokį konsultavimą dažniausiai pozityvus. Konsultantų patarimai buvo tikrai reikalingi ir vertingi siekiant sukurti geresnius projektų planus. Kita vertus, bent kelių VB nariai pastebėjo, kad tam tikrų vertintojų patarimai buvo išsakyti per daug imperatyviai, o VB turėjo išklaudyti vertintojų patarimus, jei norėjo pereiti į antrą projekto etapą. Iš esmės VB pritarė, kad pirmo etapo metu išsakytos pastabos leido strategiškai orientuoti projektus ir rasti aiškų ryšį tarp projektu siekiamų spręsti problemų ir strateginių EQUAL programos tiklų.

34. Iš pirmo etapo projektų VB sutartis sudarė ir perėjo į antrą etapą 28 projektai. Vienas projektas buvo atmestas kaip neatitinkantis minimalių kokybės reikalavimų. Vertintojai patys neapklausė „iškritusio“ projekto.

Atrankos proceso skaidrumas

35. Pažymėtina, kad nė vienos VB nariai neabejojo nepriklausomų vertintojų nešališkumu. EQUAL lėšų skaidrumo paskirstymo prasme ESFA turėtų gauti patį aukščiausią įvertinimą. Viena, ESFA nepriklausomais vertintojais samdė pripažintus savo srities specialistus, kuriems daryti spaudimą dėl projektų vertinimo būtų buvę labai sudėtinga. Nepriklausomų vertintojų kokybės pastabos turėjo labai daug procesinės vertės (tai buvo konsultacijos, siekiančios projektą padaryti geresnį). Antra, proceso skaidrumą įrodo ir tai, kad Projektų atrankos komiteto nariai, vykdydami antrą etapą, faktiškai padarė labai nedaug pakeitimų nepriklausomų vertintojų suretinguotuose projektuose.

36. Nepriklausomų vertintojų kompetenciją įrodo ir tai, kad nepriklausomais vertintojais buvusius asmenis (kuriuos samdė ESFA) atskiros VB ketina samdytis atlikti savo projekto individualiam įvertinimui (jau pačios VB lėšomis).

2.2. Antras etapas (projekto įgyvendinimas)

37. Antrą projekto įgyvendinimo etapą vystymo bendrijos pradėjo 2005 m. II ketvirtį. Susitikimų metu VB daugiausia dėmesio skyrė programos valdymo ir įgyvendinimo sistemai. Vertinimo metu (2005 m. rugsėjo pradžioje) daugelyje VB pagrindinės veiklos dar buvo tik beprasidedančios. To priežastimi VB daugiausia laikė esant finansavimo klausimus, sudėtingas pakeitimų procedūras, viešųjų pirkimų tvarką, tarptautinio bendradarbiavimo įforminimą. ESFA ir daugelio VB nuomone, sutiktos problemos įtakojamos patirties, o kartais ir reikiamos kompetencijos trūkumo.

Finansavimas

38. Didžioji dalis vystymo bendrijų partnerių yra vietos savivaldos ir nevyriausybinės organizacijos. Šių organizacijų vykdomi projektai gali būti priskirti prie aukštesnės nei vidutinio rizikos lygio projektų, kurie ypatingai priklauso nuo savalaikio finansavimo.

39. Susitikimų su vystymo bendrijomis metu pagrindinėmis finansavimo problemomis įvardinta:

- vėluojantys mokėjimai;
- neadekvatus avansinis mokėjimas;
- sunkumai draudžiant avansinį mokėjimą;
- mokėjimo prašymų pateikimo grafikas;
- ribojimas skolinantis.

Vėluojantys mokėjimai

40. Vystymo bendrijos išreiškė pastabas ir pageidavimus savalaikiam mokėjimų vykdymui. VB teigimu, finansavimo problema yra viena esminių sąlygų, siekiant kokybiškai ir laiku atlikti pagrindines projekto veiklas. Mokėjimo prašymų pateikimo ir mokėjimų atlikimo suvestinė rodo, kad mokėjimas atskiriems projektams įvykdytas per daugiau nei 60 dienų nuo pirmojo mokėjimo prašymo varianto pateikimo.

41. ESFA projektų vadovai įvardino pagrindines priežastis, dėl kurių užsitęsė mokėjimai:

1. klaidos mokėjimo prašymuose;
2. papildomos informacijos ar mokėjimo patikslinimų pateikimo terminų nesilaikymas.

Avansinio mokėjimo dydis

42. Europos Bendrijų iniciatyvos EQUAL projektų įgyvendinimo išlaidų apmokėjimo ir ataskaitų teikimo taisyklėse apibrėžta, kad avanso dydis nustatomas kiekvienam 2004–2006 metų Europos Bendrijų iniciatyvos EQUAL bendrojo programavimo dokumento nustatytam projekto įgyvendinimo etapui atskirai: 1 etapui – 50 procentų nuo 1 etapui skirtos paramos sumos, o 2 etapui – 10 procentų nuo 2 etapui skirtos paramos sumos. ESFA ir SADM, įvertindamos galimus vystymo bendrijų sunkumus dėl nepakankamo projekto finansavimo, kreipėsi į Finansų ministeriją su prašymu inicijuoti pakeitimą. 2005 m. rugsėjo 5 d. finansų ministro įsakymu Nr. 1K-253 avaso suma buvo padidinta iki 30 procentų paramos sumos.

43. Sprendimas dėl avansinio mokėjimo padidinimo įsigaliojo nuo 2005 m. rugsėjo 11 d.

Manome, kad toks sprendimas padės išspręsti didesnės dalies VB finansines problemas, tačiau neatmetame galimybės, kad avansinis mokėjimas, nesusietas su planuotu VB veiklos intensyvumu ir planuotais pinigų srautais, gali būti netolygus planuotoms išlaidoms.

Sunkumai draudžiant avansinį mokėjimą

44. Remiantis taisyklių 9 punktu, „2 projekto įgyvendinimo etapo metu kartu su avansinio mokėjimo prašymu bei kitais sutartyje nurodytais dokumentais vadovaujantis partneris taip pat pateikia ir banko garantiją arba laidavimo draudimą dėl avanso sumos, jeigu avanso suma yra didesnė nei 50000 litų“. ESFA ir SADM nuomone, tokio tipo draudimas yra būtina priemonė siekiant apsaugoti nuo galimų nesąžiningų paramos gavėjų veiksmų, apsaugoti patį paramos gavėją nuo netyčinių praradimų projekto įgyvendinimo metu.

45. Lietuvoje avansinio mokėjimo draudimą / laidavimo raštą suteikia bankai ir vienintelė draudimo bendrovė (PZU Lietuva). Norint gauti banko laidavimo raštą, pareiškėjas turi įkeisti turtą ar avansinio mokėjimo sumą, o tokiomis finansinėmis galimybėmis paramos gavėjai nepasižymi. Siekiant spręsti susidariusius sunkumus, tam tikros VB net pakeitė vadovaujantį partnerį, kuriam esant biudžetinei organizacijai avansinio mokėjimo draudimo reikalavimas netaikomas (pvz., VB 8 „Atviri ir saugūs darbe“).

46. Avansinio mokėjimo garantija / laidavimo kaštai gali būti patirti tik su ESFA suderinus pirkimo planus. Derinimo procesas užtesia mokėjimo prašymų pateikimą, kas sukuria finansinę projekto riziką. Siekiant sumažinti šią riziką, ESFA sudarė galimybę derinti avansinio mokėjimo draudimo pirkimą atskirai nuo viso pirkimų plano.

Mokėjimo prašymų pateikimo grafikas

47. Paramos gavėjų mokėjimo prašymo grafikai rengiami ir siūlomi ESF agentūros. Remiantis taisyklėmis, „Įgyvendinančioji institucija, įvertinusi finansuojamos projekto veiklos pobūdį ir jos įgyvendinimo planą bei suderinusi su vadovujančiąja institucija, nustato mokėjimo prašymų teikimo periodiškumą, avansinio ir galutinio mokėjimo terminus ir įrašo tai į sutarties nuostatas“. Toks sprendimas yra kiek rizikingas ir labai įpareigojantis, nes rengiant mokėjimo prašymų teikimo grafiką privalu įvertinti projekto veiklų intensyvumą, planuojamą atsiskaitymo tvarką tarp paramos gavėjo ir paslaugos teikėjo (jei paslauga numatyta projekte, atsiskaitymas gali būti periodinis ar po paslaugos atlikimo), bendrus paramos gavėjo / partnerių organizacijos planuojamus pinigų srautus, o ESFA, rengdama mokėjimo prašymų teikimo grafikus, teturi galimybę įvertinti planuojamas darbų apimtis, tačiau įvertinti kitiems dviems veiksniams ESFA trūksta informacijos. Todėl rengiant mokėjimo prašymų teikimo grafikus privalu

aktyviai konsultuotis su VB, nes jų sutarčių valdymo praktika ir finansiniai pajėgumai yra vienas iš veiksnių, įtakančių mokėjimo prašymų intensyvumą.

Ribojimas skolinantis

48. Siekdami savalaikio projekto finansavimo, paramos gavėjai naudoja vidinius finansavimo šaltinius ar skolinasi lėšų bankinėje sistemoje. Tačiau biudžetinės įstaigos (dalyvaujančios daugelyje VB) šioje vietoje susiduria su dvejopa problema. Pirma, vidiniai finansiniai ištekliai negali būti naudojami projekto veiklų finansavimui, nes šioms organizacijoms skiriamas biudžeto finansavimas yra tikslingai naudojamas įstaigai priskirtoms funkcijoms atlikti. Antra, biudžetinių įstaigų lėšų skolinimosi galimybes riboja LR įstatymai. Tai turėtų būti įvertinama sudarant mokėjimo prašymų teikimo grafiką ir vykdant mokėjimus.

Sudėtingos pakeitimų procedūros

49. Europos Bendrijų iniciatyvos EQUAL projektų įgyvendinimo priežiūros taisyklės teigia, kad „jokie su įgyvendinančiąja institucija raštu nesuderinti nukrypimai nuo projekto, keičiantys projekto apimtį, projekto išlaidas, projekto veiklas, projekto įgyvendinimo laikotarpį ar kitaip keičiantys patį projektą, vadovaujančiajam partneriui nėra leidžiami“. Vystymo bendrijų teigimu, tai sudėtingos procedūros, reikalaujančios daug laiko rengiant dokumentus ir laukiant atsakymo.
50. Manome, kad taisyklėse aprašyta pakeitimų procedūra yra aiški ir lanksti VB atžvilgiu. Vystymo bendrijoms leidžiama daryti pakeitimus, įgyvendinančią instituciją informuojant per 14 dienų nuo pakeitimo įvykdymo.
51. Kita vertus, pakeitimų galėtų būti mažiau, ypačingai susijusių su projekto biudžetu, kur pakeitimu būtų laikomi tik perkėlimai tarp išlaidų kategorijų, o ne kiekvienos eilutės. Be to, būtų galima atsakyti praktikos naudoti išsigyjamų prekių ar paslaugų vienetų kaip monitoringo objekto, jei šių vienetų pasikeitimas teigiamai ar neutraliai veikia projekto rezultatus ir projekto tikslo pasiekimą.

Viešųjų pirkimų tvarka

52. Pirkimų tvarką reglamentuoja viešųjų pirkimų įstatymas (perkančiųjų organizacijų atveju) ir EUROPOS BENDRIJŲ INICIATYVOS EQUAL PARAMOS GAVĖJAMS, NESANTIEMS PERKANČIOSIOMIS ORGANIZACIJOMIS PAGAL LIETUVOS RESPUBLIKOS VIEŠŪJŲ PIRKIMŲ ĮSTATYMĄ, PIRKIMŲ TVARKOS APRAŠAS. Bendri pirkimų vykdymo principai abiejų tipų organizacijoms giminingi, tačiau

neperkančiosioms organizacijoms atviro paslaugų, prekių ar darbų konkurso taikymo vertės riba – 20000 Lt.

53. Žemos ribos nustatymas didina atvirų konkursų skaičių ir darbo sąnaudas, rengiant dokumentus bei juos tikrinant. Šiuo metu ESFA priskirtas vienas asmuo, atsakingas už konkursinės dokumentacijos tikrinimą ir procedūrų priežiūrą. Manome, kad nepadidinus minimalios atviro konkurso taikymo ribos, galima tikėtis, kad tai taps kliūtimi pirkimams ir veiklų atlikimui laiku ne tik neperkančiosioms organizacijoms, bet ir perkančiosioms, kadangi didelis neperkančiųjų organizacijų dokumentų srautas padidins ESFA darbuotojų, tikrinančių abiejų tipų organizacijų dokumentus, darbų apimtį.
54. VB išsakė pastabas, pakartotinam susirašinėjimui tvirtinant VB konkursines dokumentacijas. Manome, kad šio proceso galima būtų išvengti teikiant baigtinį pastabų sąrašą ir neprašant koreguotos dokumentacijos pakartotino teikimo derinimui ESFA. VB, būdama atsakinga už taisyklingą konkursų įgyvendinimą, yra suinteresuota reaguoti į ESFA išsakytas pastabas.

Tarptautinis bendradarbiavimas

55. Nė vienoje Lietuvos VB nebuvo abejojama tarptautinio bendradarbiavimo reikalingumu. Galimybė ir būtinybė bendradarbiauti su užsienio partneriais atveria labai daug galimybių. Per pirmąjį veiklų etapą tarptautinius partnerius susirado visos Lietuvos VB. Dauguma iš VB pasirašė ir patvirtino šias sutartis (tam tikros VB net po kelias).

56. Tarptautinės sutarties tvirtinimo procedūra buvo pakankamai ilga. Lietuvoje patvirtinti sutartį elektroniniu būdu, kaip tai buvo daroma kitose ES valstybėse (išskyrus Ispaniją), nebuvo galima. Sutarties patvirtinimui reikėjo surinkti visų tarptautinių partnerių parašus (jei tarptautinės sutarties partnerių daug, tai užtruko pakankamai ilgai), sutartį išversti, o vertėjo parašas vertime turėjo būti patvirtintas Lietuvos Respublikos notaro parašu.

Tarptautinių veiklų suplanavimas ir biudžeto sudarymas

57. Patyrimo EQUAL tarptautiniame bendradarbiavime Lietuvos VB dar neturi ir tam tikrais atvejais praktiškas tarptautinės veiklos inkorporavimas į VB veiklos strategiją nebuvo paprastas.

58. Tam tikrų VB nuomone, nors VB ir neturėjo jokių apribojimų sudarydamos tarptautinės veiklos biudžetus, lietuviškų EQUAL biudžetų galimybės tarptautinei veiklai dažnai buvo mažesnės negu pačios VB būtų norėjusios, siekdamos dalyvauti ir įgyti lygiateisio partnerio tarptautinėje veikloje statusą.

59. Tam tikros VB pripažino, kad konkrečių bendrų tarptautinių veiklų finansavimui nebuvo išskyrę pakankamai lėšų. Viena, lietuviški VB biudžetai (atsižvelgiant į Lietuvos paslaugų kainas ir pačios šalies didį) yra mažesni negu ES senbuvių partnerių. Dėl to skirti labai didelę biudžeto dalį tarptautinei veiklai atrodė neracionalu. Antra, net ir turint galimybę koreguoti VB biudžetą pirmo etapo metu, ženkliai didinti tarptautinės veiklos biudžeto VB nenorėjo, nes tam didele dalimi būtų buvę daroma vietinės VB rezultatų pasiekimo sąskaita, kurie daugeliui VB atrodė svarbesni.

60. Dalyvavimas tarptautinėse veiklose procentine išraiška svyruoja nuo 2,8 % iki 26 % bendro VB biudžeto sumos. Šis svyravimas yra labai didelis, todėl, jei būtų norima faktiškai užtikrinti tarptautinio bendradarbiavimo veiklas, galėjo būti tikslinga nustatyti procentinį tarptautinio bendradarbiavimo finansavimo minimumą.

61. Pačių VB nuomonė dėl tokios situacijos, kai lietuviai partneriai tarptautines veiklas finansavo ženkliai mažiau nei tarptautiniai partneriai, buvo įvairi. Daugumai VB tokia padėtis atrodė normali ir nesukelianti ypatingų sunkumų, nes „užsienio partneriai supranta mažesnes naujų ES valstybių narių galimybes“.

62. Kita vertus, kelios VB pažymėjo, kad tokia „mažesniojo“ ar „neturtingojo“ VB tarptautinio partnerio padėtis atrodė žeminanti, priverčianti pasijusti nelygiateisiu, tam tikra prasme nepilnaverčiu partneriu.

Projektų monitoringo sistema

63. Projektų monitoringo sistema yra pakankama ir galinti efektyviai veikti. Teoriniai monitoringo sistemos klausimai apima visus svarbiausius gero projekto ciklo valdymo elementus, tačiau pratiškai ESF agentūros pastabos ir išvados daugiausiai dėmesio skyrė projekto biudžetui (ar teisingai atisiskaitoma už patirtas išlaidas), veiklų atlikimui laiku ir planuotų pasiekimų įvertinimui.

64. Kita vertus, ESFA naudojamoje patikros vietoje ataskaitos formoje galime taip pat rasti daug kokybinio vertinimo klausimų („efektyvumo kriterijaus“), kurie sudarys prielaidą projektų įgyvendinimo metu įvertinti projekto galimybes pasiekti užsibrėžtus tikslus. Šis kokybinis projekto vertinimas bus papildomai akcentuojamas kitu monitoringo instrumentu – savęs vertinimo metodika. Tačiau kuriant dar vieną papildomą monitoringo dokumentą (savęs vertinimo sistemą), gali būti tikslinga supaprastinti kitus dokumentus (arba tiesiog inkorporuoti savęs įvertinimą prie jau dabar egzistuojančios monitoringo sistemos, kad VB nebūtų apkraunamos papildomu darbu).

3. IŠVADOS PAGAL PASIRINKTUS VERTINIMO KRITERIJUS, VERTINIMO KLAUSIMUS, GRUPES³

3.1. Tinkamumas programos lygiu

Atnaujinta 2004–2006 m. Europos Bendrijų iniciatyvos EQUAL BPD pateikta nelygybės ir diskriminacijos darbo rinkoje analizė ir programos intervencijos tinkamumo įvertinimas.

65. Atnaujinta nelygybės ir diskriminacijos darbo rinkoje analizė ir programos intervencijos tinkamumo analizė greta dokumentų analizės yra pagrįsta susitikimų-seminarų metu išsakytomis VB narių pastabomis apie tikslinės grupės poreikius ir lūkesčius bei atskiru susitikimu su vedančiaisiais Lietuvos darbo ir užimtumo politikos ekspertais. Vertintojai taiko interaktyvią metodiką, kai pirmenybė teikiama žinioms, ateinančioms „iš apačios“, o ne vien egzistuojančių strateginių dokumentų analize.

Nelygybės ir diskriminacijos situacija nuliniame taške

66. Dauguma (90%) VB toliau renka informaciją ir gilina į savos tikslinės grupės problemas. Norėdamos gauti informaciją apie tikslines grupes ir jų poreikius, dauguma VB remiasi vedančiojo ar kitų partnerių patirtimi, ypač jei tai nevyriausybinės organizacijos, pastoviai dirbančios su tam tikra tiksline grupe. Pažymėtina, kad išsamesnė tikslinių grupių problemų priežasčių analizė iš tikro reikalauja išsamesnių tyrimų ir visų pirma, kokybinio bendradarbiavimo tarp įvairių VB (horizontalus problemų grupių pjūvis) ir su įvairiausiais partneriais (vertikalus problemos pjūvis: tarp praktikų – „nevyriausybinės organizacijos“ ir teoretikų – „aukštosios mokyklos“). Toks bendradarbiavimas labai dažnai įmanomas tik turint projektinį finansavimą. Tam tikra prasme kritikuoti VB, kad prieš pradėdamos savo projektus neparengė išsamių tikslinių grupių problemų priežasčių analizės, būtų nekorektiška, nes tokia analizė reikalauja tinkamų partnerių dalyvavimo ir lėšų atlikti tokiai analizei, o išvystyti tokią veiklą, neturėdamos projektinės paramos, dauguma nevyriausybinių organizacijų praktiškai neišgali. Siekiant realiai įvertinti Lietuvos EQUAL rezultatus ir poveikį programos lygiu, 2006 m. pradžioje daugumai VB atlikus numatytus tyrimus, būtų tikslinga parašyti, kad kiekviena iš VB savęs įvertinimo metu patikslintų (1) tikslinės grupės, su kuriomis realiai dirba VB, apimtis ir kokybinį jų problemų aprašymą, (2) tikėtiną realų projekto poveikį šiai sukonkretintai tikslinei grupei (3) bei argumentuotų, kaip ir kodėl toks poveikis susijęs priežasties pasekmės ryšiu su konkrečiomis projekto veiklomis. Šis poveikis turėtų būti įvertintas kokybiniais ir kiekybiniais rodikliais. Greta to, kiekviena iš VB turėtų iš naujo peržiūrėti ir įvertinti projekto rizikos faktorius, o prielaidų įgyvendinimas irgi turėtų būti įvertintas pasiekimo rodikliais (išsamesnės

³ 2005 m. nuolatinio vertinimo klausimai yra suformuluoti Metodologinėje vertinimo atskaitoje.

instrukcijos apie tokį patikslintą projektų loginių matricų parengimą vertintojai pateiks savęs vertinimo metodikoje).

67. **Dabar** atsakyti į klausimą kokia yra nelygybės ir diskriminacijos situacija „**nuliniam taške**“ prieš prasidedant EQUAL programos intervencijai yra neįmanoma. Kitais žodžiais tariant, 2005 m. rugpjūčio pabaigoje–rugsėjo pradžioje dauguma VB dar buvo tik bepradedančios savo veiklas, analizuojančios tikslines grupes ir joms skirtos intervencijos apimtis, o kartais ir pačių tikslinių grupių parinktis. Situacija darbo rinkoje keičiasi labai sparčiai, informacijos iš pačių projektų dar nebuvo surinkta, o remtis labai greitai senstančia nacionaline statistika taip pat per daug rizikinga. Nežiūrint to, žemiau patiekiamos tam tikros išvados apie pasikeitusią darbo rinkos ir nelygybės situaciją, remiantis susitikimų-seminarų metų išsakytais VB ir ekspertų pastebėjimais.

EQUAL BPD intervencijos logika

68. Lietuvos EQUAL BPD pateikia daug detalios informacijos apie Lietuvos darbo rinką ir užimtumą. Pateikiamos bendros Lietuvos ūkio plėtros tendencijos ir daroma išvada, kad užimtumo ir nelygybės mažinimo intervencijos yra reikalingos, nes sparti Lietuvos ūkio plėtra neturėjo didelio poveikio vidutiniam gyvenimo lygio rodikliui, ypač kaimo regionuose. EQUAL BPD pateikiama išsami pažeidžiamų tikslinių grupių socialinės-ekonominės padėties analizė, tačiau daugiausia remiantis nacionalinio lygio duomenų analize. Bendrai statistiškai Lietuvoje egzistuojanti nelygybė didėja ir todėl labai svarbu išsamiai išanalizuoti kiekvienos tikslinės grupės atskirtį skatinančias priežastis. EQUAL BPD pateikiama Lietuvos darbo rinkos (ir atskirų tikslinių grupių) stiprybių ir silpnybių analizė pateikia daug kiekvienos iš tikslinių grupių ir bendros Lietuvos darbo rinkos būklės pozityvias ir negatyvias puses. Kita vertus, galimybių ir grėsmių analizė nėra tokia gera, nes pateikiamos išvados taip pat daugeliu atvejų primena bendrąsias darbo rinkos stiprybes ir silpnybes. Be to, galimybių ir grėsmių yra išvardinta daug mažiau negu stiprybių ir silpnybių. Dėl to parengti gerą intervencijos strategiją, kurioje 5 Lietuvos EQUAL tikslų pagal A, G ir I temas pasiekimas būtų konverguojamas į atitinkamas stiprybių, silpnybių, galimybių ir grėsmių (toliau – SSGG) grupes, nėra lengva. Be to, SSGG lentelėse turėtų būti pateikiamas platesnio konteksto intervencijų aprašymas, kuriame įrodoma, (1) kokią konkrečią naudą intervencija yra sukūrusi ar gali sukurti ir (2) yra įrodoma, kad šios intervencijos sėkmė nepriklauso, ar tik neženkliai priklauso, nuo pačios tikslinės grupės elgesio.

69. Lietuvos EQUAL BPD strategija tiesiogiai atitinka Europos Sąjungos EQUAL principus. EQUAL BPD išsamiai išnagrinėja Europos socialinio fondo ir nacionalinės politikos programų darbo rinkos plėtros papildomumą.

70. Kol kas yra per anksti daryti išvadas dėl VB išteklių pakankamumo sėkmingam EQUAL programos įgyvendinimui. Taip pat vertinti EQUAL projektų nacionalinės ir

tarptautinės partnerystės pridėtinę vertę ar preliminarų EQUAL projektų poveikį Lietuvos užimtumo ir mokymo politikai.

EQUAL VB intervencijų optimizavimas

71. Nors projektai jau prasidėjo, būtų tikslinga, kad surinkusios pakankamai informacijos apie savo tikslinės grupės visos VB, sprendžiančios giminingas problemas, susiburtų ir sudarytų savo tikslinės grupės(-ių) problemų medį, kuris padėtų įvardinti ir plačiau pažvelgti socialinę atskirtį įtakojančias priežastis. Tokią analizę galima būtų atlikti teminiuose tinkluose, prieš pradėdant įgyvendinti trečio EQUAL etapo veiklas.
72. Be to, siekiant, kad EQUAL rezultatai pasiektų 2007–2013 metų struktūrinių fondų intervencijų socialinėje srityje programuotojus, reikia apibendrinti gerąją (pasiteisusią) praktiką 2006 m. pirmoje pusėje. Greta to EQUAL VB darbo rezultatais savo srityse turėtų aktyviai domėtis ne tik SADM EQUAL programos personalas, bet ir ypatingai kitų skyrių padaliniai, tiesiogiai atsakingi už socialinės atskirties mažinimą ir nacionalinės politikos užimtumo ir atskirties formavimą.
73. Pavyzdžiui, beveik visos VB tikslinės grupės atskirties priežastį nurodo „neigiamą darbdavių požiūrį“. Kita vertus, išsamesnės analizės kokių darbdavių (regionai / miestas / stambus / vidutinis / smulkus verslas) ir kas konkrečiau sąlygoja tokį neigiamą požiūrį (tikslinės grupės stigmatizaciją) nėra pateikiama. Susitikimo su Lietuvos socialinės sferos vedančiais ekspertais metu buvo pastebėta, kad daugeliu atvejų pažeidžiamų socialinių grupių atskirtiai mažinti būtų daug efektyviau investuoti ne tiek į tikslinės grupės „permokymą“ bet į jų „destigmatizavimą“ darbdavių akyse, t. y., skiriant pinigus viešųjų ryšių kompanijai populiarinti tam tikros atskirties grupių privalumus darbo rinkoje ir / ar skiriant pinigų vidutinėms ir smulkioms įmonėms kuriant personalo strategiją (pinigai skiriami prie poreikio, o ne prie darbo rinkos pasiūlos – darbuotojų apmokymui). Tokių veiklų (viešųjų ryšių kompanija) įgyvendinimas reikalauja nemenkų investicijų ir būtų logiška, kad visos VB (arba visos teminio tinklo VB) vieningai suderintų savo tikslus ir būtų finansuojama viena efektyvi viešųjų ryšių kompanija, o ne daugelis, bet mažiau veiksmingų ir pigesnių.
74. Pagrindinės atnaujintos darbo rinkos problemos ir jų galimos priežastys – darbo rinka yra „atomizuota“, tokios vertybės kaip profesinė etika ar lojalumas darbdaviui nėra susiformavusios, dėl to darbuotojai, ypač jaunimas, yra labai mobilūs. Daugeliu atvejų šią migraciją skatina patys darbdaviai, kurie atsižvelgia tik į savo pelno didinimo motyvus ir nelaiko vertinga investuoti į darbuotojų lojalumo ar saugumo (socialinių garantijų) skatinimą. Pavyzdžiui, regionuose yra žinomi atvejai, kai jaunos merginos migruoja „Maxima – siuvelykla“ keisdamos darbą dėl labai sunkių darbo sąlygų. Taip pat populiarus darbuotojų „perpirkinėjimas“ iš konkurentų, nes formalus išsilavinimas nepatenkina darbdavių reikalavimų, o vertinga patirtis įgyjama tik dirbant.
75. Nors pats efektyviausias mokymasis Lietuvoje yra darbo vietoje, darbdaviai dažnai daro labai nedaug, kad išlaikytų savo įmonės darbo vietoje apsimokusį darbuotoją.

Skirtingai nei prieš kelerius metus, paklausios darbo jėgos mažėja ir darbdaviams pradeda trūkti reikiamų darbuotojų. Kvalifikuotos darbo jėgos amžius pastoviai auga, todėl dabartiniu metu būtų labai palanku investuoti į pačių darbdavių modernios žmogiškųjų išteklių vadybos skatinimo mokymą, ypač destigmatizuojant tam tikras atskirties grupes (pvz., neįgaliuosius ar priešpensinio amžiaus žmonės, paryškinant jų privalumus – mažą mobilumą bei galimą didelį lojalumą darbdaviui, jei tokiam dirbančiajam bus sukurtos palankios darbo sąlygos).

76. Jaunimo problemos. Daugeliu atvejų jaunimas nenori dirbi technologinių profesijų, o profesinių mokyklų absolventus reikia permokyti darbo vietose, nes (viena iš priežasčių) pačiose mokyklose nėra pakankamos techninės bazės tinkamam apmokymui. Dėl didesnio mobilumo darbdaviai (ypač vidutinės ir smulkios įmonės) nesugeba racionaliai tvarkytis su jaunais darbuotojais, nes pastarieji noriau keičia darbo vietas ir / ar potencialiai lengviau apsisprendžia išvykti iš Lietuvos dirbti į užsienį. Be to, Lietuvoje labai trūksta tęstinio neformalaus mokymosi tradicijų, bei tokiu būdu įgytos patirties pripažinimo. Neformalaus mokymosi samprata yra nepagrįstai susiaurinta. Priimant į darbą pripažįstami tik formalūs mokslo diplomai ar atestatai, nors paradoksaliai formalaus išsilavinimo suteikiami praktiniai įgūdžiai, kuriuos būtų galima tiesiogiai pritaikyti darbe, dažnai yra labai nedideli.
77. Parama susirandant darbą. Tam tikrai žmonių grupei kreiptis į darbo biržą prilygsta pripažinimui esant nevykėliu, ir todėl ne visi nedirbantys išdrįsta registruotis darbo biržoje, dėl ko tampa dar labiau izoliuoti. Siekiant padėti tokiems žmonėms būtų tikslinga investuoti į alternatyvius neformalius būdus, galinčius „surasti“ tokius žmones per bažnyčią, bendraminčių susibūrimus ar kitais alternatyviais kanalais suburiant nedirbančius ir nesiregistruojančius darbo biržoje žmones į viešąją erdvę. Cituojant susitikimo su ekspertais metu išsakytą pastabą, 70% Lietuvos žmonių teigia susirandę darbą pažįstamų dėka. Jei šis rodiklis teisingas, galima daryti išvadą, kad formalių institucijų (darbo birža) veikla nėra efektyvi, ir / ar kad Lietuvoje laisvos konkurencijos principai darbo rinkoje faktiškai funkcionuoja tik dalinai.
78. Kiekvienu atveju darbo biržos veiklos ir valstybės investavimas į darbo biržos intervencijas turėtų remtis konkrečiais veiklos rezultatais (investicijos darbo biržos padalinių išlaikymui lyginamos su surastomis darbo vietomis), o pačios darbo biržos finansavimas galėtų remtis konkurenciniu principu. Be to, siekiant išvengti įtarimų interesų konfliktu („darbo biržos suinteresuotos bedarbiais“), darbo biržos galėtų atsisakyti teikti paslaugas pačios. **Be kokių atvejų, reikalinga išsami ir nepriklausoma darbo biržos veiklos analizė.**
79. Tautinių mažumų problemos dažnai persipina su regioninėmis problemomis. Viena tautinių mažumų klausimus sprendžianti VB duos išsamesnių atsakymų į šiuos klausimus.

80. Moterų sugrįžimas į darbo rinką. Daugelis VB įvardija šią tikslinę grupę ir / ar kaip potemę. Motinystė yra įvardijama kaip rizika iškristi iš darbo rinkos, dėl to moterys privačiame versle yra mažiau paklausios (darbdavys investuoja į darbuotoją, o ji pasitraukia metams ar trejiems prarasdama savo įgūdžius). Kita vertus, moterys sutinka su mažesniu nei vyrai atlyginimu ir prastesnėmis darbo sąlygomis. Tėvystės atostogų populiarinimas gali duoti rezultatų, bet daugiau viešame sektoriuje, nes privačiame sektoriuje dirbantys vyrai jomis naudojasi labai retai. Kita vertus, dabartinių VB veiklų analizė keičiant moterų įdarbinimo situaciją (tiek pozityvi, tiek ir negatyvi) gali ir turi būti labai vertinga sudarinėjant ateinančio programavimo periodo ESF intervencijų SSGG analizę. Kaip rekomendacija gerinti moterų sugrįžimo į darbo rinką situaciją buvo įvardinta „labiau prieinamos ir valstybės remiamos socialinės paslaugos“ (moterys rūpinasi ne tik vaikais, bet taip pat dažniau rūpinasi priklausomais asmenimis), darbdavių socialinės atsakomybės skatinimas.

81. Kitos atnaujintos nelyginės ir diskriminacijos darbo rinkoje galimybės ir grėsmės

Galimybės	Grėsmės
Stiprinti administracijos strateginio planavimo, analizės gebėjimus (SADM, kitų atsakingų institucijų). EQUAL poveikio politikai ir praktikai ar teminių tinklų kuravimas turi būti tiesiogiai pavestas už atitinkamos socialinės politikos formavimą atsakingiems valstybės tarnautojams. Kita vertus, numatant papildomas pareigas reikia visada ir realiai pasverti valstybės tarnautojų laiką ir kitas galimybes šioms pareigoms įgyvendinti bei teikti realią techninę pagalbą siekiant geriausiai socializuoti įvairių institucijų ar tos pačios ministerijos darbuotojus, įgalinant keistis patirtimi ir kurti strategijas / veiklos planus drauge su VB bei kitomis visuomeninėmis grupėmis.	Nacionalinėje užimtumo politikoje nėra klasikinio socialdemokratinio redistribucinio motyvo, akcentuojančio žmogaus orumą.
Centralizuotai „išplatinti“ pasiteisinusias EQUAL idėjas politinėms partijoms.	Pavojinga tikėtis socialinių grupių atskirtį sumažinti vien tik integracija į darbo rinką.
Akcentuoti žmogaus pripažinimą, žmonių suaktyvinimą ir galių suteikimą.	Mažai integruota švietimo ir socialinė politika.
Darbo supratimo keitimas per jo naujas formas.	Nėra valstybės investavimo į pilietinės visuomenės aktyvinimo veiklą.

Socialinių ryšių stiprinimas pagal atpažinimo kriterijų – skirti daugiau pinigų visuomeninėms grupėms / pilietinei visuomenei.	
Požiūrio keitimas į stigmines grupes.	Teisės aktai stigmatizuoja tam tikras tikslines grupes (pvz., priešpensinio amžiaus žmonės, kurie gali išeiti į pensiją greičiau, tuo dar labiau sumažindami savo norą ir galimybes ieškoti darbo bei padidindami savo skurdą (mažesnė senatvės pensija).
Valstybė gali pirkti socialines paslaugas iš nevyriausybinų organizacijų, skatindama žmonių aktyvinimą.	
Sudarinėjant sekančio periodo ESF intervencijas galima bus formuoti platesnius tikslus, o priemonės tiems tikslams pasiekti (veiksmus) turėtų būti leidžiama identifikuoti patiems vykdytojams.	
Kitame ESF intervencijų administravimo etape išlaidų tinkamumo klausimus apspręs kiekvienoje iš šalių narių galiojančios teisės aktų normos, o ne bendraeuropinės direktyvos.	

82. Visos VB kviečiamos pareikšti savo pastabas dėl besikeičiančių tikslinių grupių poreikių. Kaip buvo minėta, daugelis VB toliau renka informaciją ir gilinaisi į savos tikslinės grupės problemas. Siekiant, kad trečias EQUAL įgyvendinimo etapas būtų kuo sėkmingesnis, reikia stengtis kuo labiau sudominti ir įtraukti pačias vystymo bendrijas į šį procesą. Vadovaujantis PCM modeliu, žmonių suinteresuotumas (ar taip vadinamas nuosavybės jausmas) įgyvendinti politinius dokumentus visada didesnis tada, kai VB pačios prisideda prie šių dokumentų kūrimo, o ne joms pavedama vykdyti kitų sudarytą politiką. Atnaujintų problemų medžiai, jei tokie būtų sudaromi ne formaliai, o kūrybingai, stengiantis pasinaudoti visų esamų partnerių turimomis žiniomis, laisvai formuluojant visas įmanomas aplinkybes, kurios įtakoja tikslinės grupės padėtį ir jos atskirtį, būtų labai vertingi.

83. Viena, tokie problemų medžiai padėtų „Poveikio politikai ir praktikai strategijos“ kūrėjams geriau suprasti, kas atrodo aktualu pačioms VB. Antra, realūs tikslinių grupių problemų medžiai būtų pati geriausia parama teikiant pasiūlymus ateinančio struktūrinių fondų programavimo dokumentui pagal ESF priemones. Trečia, ir galbūt svarbiausia, kad bet kokios politikos įgyvendinimas priklauso nuo realių žmonių (šiuo

atveju EQUAL VB) ir todėl bet koku atveju politikos gairės bus efektyviai įgyvendintos tik tada, kai jų palaikymas remsis VB noru ir entuziazmu įgyvendinti tokią politiką, o ne ribojant VB pasirinkimo laisvę įgyvendinti ne tokiems, kaip numatyta politikos dokumentuose, veiksams.

84. Kokie bus vertinimo kriterijai atrenkant pačias sėkmingiausias poveikio politikai ir praktikai iniciatyvas? Vadovaujantis PCM principais, bet kokios intervencijos tikslumą ir prasmę reikia pradėti įrodinėti nuo jos problemos. Labai dažnai individualios VB siūlomas inovacinis metodas gali būti labai įdomus ir santykinai nebrangus įgyvendinti, tačiau įvertinus pačios intervencijos „vietą“ problemų medyje, bus aiškiai matoma, kad vertingiausios tos intervencijos, kurios sprendžia tikslinės grupės problemas priešastis, o ne pasekmes (intervencijos poveikis tuo didesnis, kuo žemesnę problemų medžio priešastingumo grandį įmanoma pasiekti).
85. Jei VB sudarytų savo atnaujintos tikslinės grupės problemų analizę (bendradarbiavimo teminiuose tinkluose pagrindu ir metu), iš jų realiai matytusi kokios yra pačios svarbiausios problemų atsiradimo priežastys ir su kokiais problemos elementais realiai dirba kiekviena iš VB. Vadovaujantis PCM, tik išsamiai išanalizavę esamą situaciją galime suformuluoti siektinus tikslus. Ir tik suformulavę tikslus galime bandyti įvardinti konkrečias priemones, ką reikia padaryti esamai padėčiai pakeisti iki norimos.
86. Dažnose vertinimo sistemose problemos analizei skiriama net 40 %–50 % iš visų vertinimo balų. Kita vertinimo kriterijų dalis tenka siūlomo metodo naujoviškumui (EQUAL – naujovių laboratorija) ir žinoma finansiniam-ekonominiam projekto pagrįstumui bei projekto geriausios vertės principams.
87. Kitais žodžiais tariant, jei problema yra išsamiai išanalizuota, ją perkelti į tikslų medį, o tikslų medį transformuoti į vieną ar kelis projektus (logines matricas) yra geros moderavimo technikos reikalas.
88. Savaimė suprantama, pačios intervencijos kokybė priklausys nuo siūlomo metodo naujoviškumo. Šis aspektas yra grynai turinio, jį vertinti gali tik šioje srityje dirbantys specialistai (metodo validacija). Efektyviausiai metodo vertinimas atliekamas taip vadinamu kolegų vertinimu („peer evaluation“).
89. Pats efektyviausias ir viešiausias metodo vertinimas būtų, jei kiekviena iš VB trumpai aprašytų savo naujovišką metodą, o po to jo vertinimą pagal konkrečiai suformuluotus turinio vertinimo klausimus atliktų visos kitos VB (ar taip pat kiti viešai pripažinti specialistai šioje srityje). Tokiame vertinime balų rašyti nereikėtų, bet tiesiog pateikti draugiškas pastabas dėl giminingų VB siūlomų metodų privalumų ir trūkumų.
90. Inovacijos turinio vertinimas tokiu būdu būtų labai demokratiškas (jį galima būtų atlikti pačiame EQUAL interneto puslapyje) ir nieko nekainuojantis. „Peer evaluation“ yra

plačiai taikomas struktūrinių fondų intervencijų vertinime.

91. Be to, nustačius reikalavimą dėl naujoviško metodo viešo pristatymo, pačios VB jaustų tam tikrą papildomą motyvaciją pateikti kažką naujo, ypatingo ir dar negirdėto kolegų tarpe. Dabar VB neturi galimybės susipažinti su kitų VB projektais, o tai tam tikruose gimininguose projektuose būtų labai vertinga. Kaip bežiūrėtume, pirmame EQUAL vertinimo etape VB jautėsi konkuruojančios dėl siūlomų lėšų, o su konkurentais, kaip žinia, nėra dalijamasi savo geriausiomis idėjomis.
92. Įdomiai ir patraukliai aprašius visų VB sukuriamus naujus metodus, būtų atliktas puikus sklaidos darbas. Net jei ne visi VB siūlomi metodai būtų finansuojami trečiame etape, jais galbūt galėtų pasinaudoti kiti asmenys. Juk galiausiai EQUAL yra viešosiomis lėšomis finansuojama programa ir ji turi siekti kuo platesnio sukuriamo „know-how“ pritaikymo, o ne geriausių savo idėjų „užpatentavimo“, kaip kad tai siektų daryti privatus verslas.

3.2. Programos valdymo ir įgyvendinimo sistemos tinkamumas

93. Apibendrinta projektų įgyvendinimo problemų analizė pridedame 2 priede.

94. Kiek tai liečia žmogiškuosius resursus, ESFA administraciniai ištekliai pirmame etape buvo pakankami. Tačiau galime numatyti darbo intensyvumo didėjimą, o tuo pat metu ir papildomų išteklių poreikio augimą, ypač kalbant apie viešuosius pirkimus.

3.3. Našumas

95. Kol kas VB veiklos dar tik prasideda, todėl 2005 m. ataskaitoje vertintojų uždavinys yra ne tiek įvertinti veiklų našumą, kiek sukurti ir pristatyti VB savęs įvertinimo metodiką. Vadovaujantis susitarimu su SADM, vertintojai turi pristatyti VB savęs vertinimo modelį ir apmokyti VB taikyti šią sistemą. Savęs vertinimo modelio kūrimas apima ir rekomendacijų teikimą dėl esamos monitoringo sistemos. Dabar ESF agentūra reikalauja, kad VB pateiktų tarpines ataskaitas bei vyksta pas VB atlikti patikros vietoje. Savęs vertinimo modelio projektas bus pristatytas SADM, ESFA. Paskui, suteikus galimybę visoms suinteresuotoms šalims pasisakyti dėl tokio modelio priimtimumo, jis bus tvirtinamas bei rengiami apmokymai VB kaip praktiškai atlikti savęs įvertinimą (prognozuojame, kad pirmas savęs įvertinimas turi įvykti 2006 m. pradžioje).

96. Savęs įvertinimo modelis bus pagrįstas projekto ciklo valdymo modeliu. Jis turi užtikrinti:

- kad monitoringo metu surinkta informacija tikrai praktiškai naudojama pasitikrinti,

ar veiklos vyksta kaip numatyta laiku, transformuodamos turimus resursus į rezultatus pagal numatytus kokybinius ir kiekybinius rodiklius;

- būtų įvertinta, ar VB pravedus veiklas ir sukūrus rezultatus, jie tikrai duos tokias pasekmes, kad būtų išspręsta tikslinės grupės problema (bei realiai prisidedama prie EQUAL principų įgyvendinimo);

- būtų įvertinta, kad pasirinktas veiksmų planas (projekto uždavinio ir rezultatų pasiekimo rodikliai) yra tinkamai parinkti, kad projekto vadovybė juos keičia matydama, kad tikslinės grupės problemai spręsti reikia kitokių veiklų / rezultatų / poveikio;

- VB vadovybė skatinama lanksčiai reaguoti į besikeičiančias aplinkybes.

97. Tam tikros preliminarios pastabos dėl projektų tikslų įgyvendinimo ir poveikio tęstinumo šiame EQUAL įgyvendinimo etape bus galimos atlikus VB savęs įvertinimą.

4. REKOMENDACIJOS

VB / SADM dėl pasirengimo trečiam EQUAL etapui ir prisidėjimo prie 2007–2013 m. struktūrinių fondų paramos sričių identifikavimo.

1. Kai bus surinkta pakankamai naujos informacijos apie tikslinių grupių padėtį, rekomenduojama visoms VB sudaryti atnaujintą savo tikslinės grupės (grupių) problemų analizę.
 - a. Jei VB pageidautų, suteikti paramą dėl problemų medžio sudarymo – suburti visus tikslinės grupės partnerius į vienos darbo dienos darbinį susitikimą, kurio metu problemų medį padėtų sudaryti PCM metodus taikantis moderatorius (už kokybišką problemų medžio sudarymą būtų atsakingas moderatorius).
 - b. Toliau plėtojant PCM metodo taikymą, padėti teminiams tinklams planuojant trečio etapo intervencijas. Iš atnaujintų problemų medžius konvertuoti į tikslų medžius ir jų pagrindu, drauge su visais tikslinės grupės partneriais, suplanuoti galimas intervencijas trečiam EQUAL etapui (sudaryti visų pagrindinių problemų sprendimo projektų logines matricas). Laiko prasme šią rekomendaciją reikia taikyti esant pakankamam pasirengimo lygiui pereiti prie trečio EQUAL etapo (už kokybišką projekto loginių matricų parengimą būtų atsakingas moderatorius, PCM žinovas).
2. Kurti trečio EQUAL etapo „Poveikio politikai ir praktikai strategiją“ per teminius tinklus. Tam tikros socialinės atskirties problemos yra tipinės ir jas spręsti (finansine prasme) efektyviausia drauge visoms VB suderinus savo tikslus, o ne kiekvienai VB atskirai. Pavyzdžiui, jei keletas VB nutartų pradėti viešųjų ryšių kampaniją pakeisti darbdavių nuomonei apie stigmatizuotas atskirties grupes ar techninei paramai smulkiems ir vidutinio dydžio įmonėms rengiant modernią personalo apmokymo ir motyvavimo strategiją, tokias intervencijas geriau finansuoti drauge, o ne atskirai kiekvienai VB išdalijus trečio etapo lėšas.
3. Nustatyti ir viešai paskelbti aiškia, PCM metodais pagrįstą vertinimo sistemą, pagal kurią bus atrenkamos finansavimui trečio EQUAL etapo intervencijos.
4. VB kuriamus novatoriškus metodus vertinti viešai taip vadinama „kolegų vertinimo“ sistema.

ESFA / SADM / Finansų ministerijai dėl projektų administravimo sistemos tobulinimo:

Nr.	Nuoroda į tekstą	Išvados	Rekomendacijos
5	40.	<p>Finansavimo problema – viena esminių sąlygų pagrindinių projekto veiklų kokybiškam ir savalaikiam atlikimui. Mokėjimo prašymų pateikimo ir mokėjimų atlikimo suvestinė rodo, kad mokėjimas atskiriems projektams įvykdytas per daugiau nei 60 dienų nuo pirmojo mokėjimo prašymo varianto pateikimo.</p> <p>Esminė problema yra termino „tinkamas mokėjimo prašymas“ supratimas. Pagal VB atskaitos tašką fiksuojamas pirmasis mokėjimo prašymo pateikimas, tuo tarpu ESFA šį terminą skaičiavo nuo patikslinto mokėjimo prašymo pateikimo.</p>	<p>Nustatyti terminus:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) per kurį ESFA ir VB turi suderinti ir VB turi pateikti tinkamą mokėjimo prašymą; 2) per kurį ESFA turi pervesti mokėjimą po jo suderinimo datos (punktas 1 aukščiau).

6	47	ESFA rizikuoja prisiimdama atsakomybę parengti mokėjimo prašymų teikimo grafiką.	<p>Formuojant mokėjimo prašymų grafikus ESFA turi glaudžiai bendradarbiauti su VB ar šį darbą perleisti atlikti pačioms bendrijoms, kurios galės įvertinti ne tik projekto veiklų intensyvumą, bet ir pačios bendrijos finansinius pajėgumus bei tinkamai suplanuoti pinigų srautus.</p> <p>Rengiant mokėjimo prašymų teikimo grafiką reketų įvertinti:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) projekto veiklų intensyvumą; 2) planuojamą atsiskaitymo tvarką tarp paramos gavėjo ir paslaugos teikėjo (jei paslauga numatyta projekte, atsiskaitymas gali būti periodinis ar po paslaugos atlikimo); 3) bendrus paramos gavėjo / partnerių organizacijos planuojamus pinigų srautus. <p>ESFA rengdama mokėjimo prašymų teikimo grafikus teturi galimybę įvertinti planuojamas darbų apimtis, tačiau kitų dviejų veiksmų įvertinimui jiems trūksta informacijos.</p>
7	50, 51	Administravimo sistema reikalauja daug derinimų dėl nereikšmingų pakeitimų.	<p>Siekiant užtikrinti vieningos informacijos valdymą projekte ir projektą administruojančioje institucijoje (ESFA), pakaktų tik savalaikio informavimo apie neesminius pakeitimus, nenumatant jo suderinimo.</p> <p>Pakeitimų galėtų būti mažiau, ypatingai susijusių su projekto biudžetu, jei pakeitimu būtų laikomi tik perkėlimai tarp išlaidų kategorijų, o ne tarp kiekvienos eilutės. Be to, būtų galima atsisakyti praktikos naudoti įsigyjamų prekių ar paslaugų vienetų kaip monitoringo objekto, jei šių vienetų pasikeitimas teigiamai ar neutraliai veikia projekto rezultatus ir projekto tikslo pasiekimą</p>

8	52, 53	Pirkimų, kuriems privalu taikyti atviro konkurso procedūrą numatytą pirkimų tvarkoje neperkančiosioms institucijoms, pinigine verte nepagrįstai žema. Tai įtakoja didelį pirkimų skaičių (laiko ir darbo sąnaudos ESFA ir VB).	Neperkančiosioms institucijoms atviro konkurso taikymo pinigine riba turėtų būti ne mažesnė nei perkančiosioms organizacijoms (kaip tai apibrėžta LR viešųjų pirkimų įstatyme). Padidinus atviro konkurso taikymo pinigine ribą sumažėtų konkursų neperkančiosioms organizacijoms. Tai leistų daugiau dėmesio skirti pagrindinėms veikloms atlikti, būtų išvengta galimo darbo pertekliaus ESFA darbuotojams ir greitesnio dokumentų tvirtinimo perkančiosioms organizacijoms.
9	54	Pakartotinis pirkimo dokumentų derinimas reikalauja didelių ESFA projekto vadovų ir VB darbo bei laiko sąnaudų.	ESFA nėra institucija, kurios funkcija tvirtinti pirkimų dokumentaciją, todėl nėra tikslingas pakartotinis pirkimo dokumentų teikimas derinimui. Gavus pirkimo dokumentus ir pateiktus oficialias pastabas baigtiniu sąrašu, būtų galima išvengti besitęsiančio susirašinėjimo.
10	42, 43	Neapibrėžtas auditorių vaidmuo įgyvendinant EQUAL programą. ESFA finansininkų ir auditorių funkcijos dubliuojamos, kas yra ekonomiškai nenaudinga.	Siekiant išvengti funkcijų dubliavimo, tikslinga aiškiai apibrėžti auditorių funkcijas ir atsakomybę už nekokybišką jų atlikimą. Auditoriams delegavus išlaidų tinkamumo kontrolės funkciją, ESFA daugiau dėmesio galėtų skirti projekto įgyvendinimo vertinimui (veiklų, rezultatų tinkamumui projekto įgyvendinimo metu).
11	43	VB nevienodai išsiaiškina projektų įgyvendinimo procedūras.	Efektyviu informacijos pateikimu VB galėtų būti: a) EQUAL internetinis puslapis, jame reguliariai pateikiant informaciją apie dažniausiai sutinkamas klaidas, naujus reikalavimus ir reikalaujamų dokumentų pateikimo grafiką ateinančiam mėnesiui; b) teminės konferencijos; c) nedideli interaktyvūs grupių susitikimai. VB išreiškė pageidavimą dalyvauti reguliariuose susitikimuose su ESFA projektų vadovais, kurių metu būtų galima ieškoti bendrų sprendimų kasdieniniams projektų įgyvendinimo sunkumams.

1 PRIEDAS. SUSITIKIMAI-SEMINARAI SU VB

Eil. Nr.	Vardas, pavardė	Atstovaujamos vystymo bendrijos pavadinimas	Kontaktiniai duomenys
2005 09 05			
1.	Nijolė Butkevičienė	VB „Kompetencijų pripažinimas – šeimos ir karjeros suderinamumo galimybių plėtrai“ EQ/2004/1130-27/503	nijole.b@xxx.lt
2.	Dalia Cymbaliuk	VB „Kompetencijų pripažinimas – šeimos ir karjeros suderinamumo galimybių plėtrai“ EQ/2004/1130-27/503	nijole.b@xxx.lt
3.	Lina Naujokaitytė	VB „Kompetencijų pripažinimas – šeimos ir karjeros suderinamumo galimybių plėtrai“ EQ/2004/1130-27/503	nijole.b@xxx.lt
4.	Roma Juozaitienė	VB „Kompetencijų pripažinimas – šeimos ir karjeros suderinamumo galimybių plėtrai“ EQ/2004/1130-27/503	nijole.b@xxx.lt
5.	Eglė Valeikaitė	VB „Per technologijas – žinojimo ir darbo link“ EQ/2004/1130-29/505	evaleikaite@socmin.lt
6.	Inga Čeledinaitė	VB „Per technologijas – žinojimo ir darbo link“ EQ/2004/1130-29/505	inga@darbolink.lt
7.	Danguolė Muzikevičiūtė	VB „Per technologijas – žinojimo ir darbo link“ EQ/2004/1130-29/505	danguole@darbolink.lt
8.	Danutė Slionskienė	VB „Priešpensinio amžiaus asmenų reintegracijos į darbo rinką paramos tinklas Utenos, Vilniaus apskrityse“ EQ/2004/1130-21/497	laura@lpsk.lt
9.	Laura Batulevičiūtė	VB „Priešpensinio amžiaus asmenų reintegracijos į darbo rinką paramos tinklas Utenos, Vilniaus apskrityse“ EQ/2004/1130-21/497	laura@lpsk.lt
10.	Virginija Prasmickaitė	VB „Atviri ir saugūs darbe.lt“ EQ/2004/1130-08/484	rima@gaumina.lt
11.	Rima Šlyžiūtė	VB „Atviri ir saugūs darbe.lt“ EQ/2004/1130-08/484	rima@gaumina.lt
12.	Jolita Lieparskienė	VB „In Corpore“ EQ/2004/1130-30/506	Jolita@in.corpore.lt
13.	Irena Braskienė	VB „Kryžkelė: koalicija už lygių konkurencinių galimybių darbo rinkoje stiprinimą“ EQ/2004/1130-12/488	renata.katinaite@vpu.lt
14.	Renata Katinaite	VB „Kryžkelė: koalicija už lygių konkurencinių galimybių darbo rinkoje stiprinimą“ EQ/2004/1130-12/488	renata.katinaite@vpu.lt

2005 09 06 Šiauliai			
15.	Rasa Jasmontienė	VB „Šeimos planeta: šeimai palanki organizacija“ EQ/2004/1130-24/500	rasajasm@gmail.com
16.	Virginija Šidlauskienė	VB „Šeimos planeta: šeimai palanki organizacija“ EQ/2004/1130-24/500	svirginija@cr.su.lt
17.	Aida Adeikienė	VB „EQUAL – atvirų durų link“ EQ/2004/1130-09/485	evitkeviciene@siauliai.ldrm t.lt
18.	Erika Vitkevičienė	VB „EQUAL – atvirų durų link“ EQ/2004/1130-09/485	evitkeviciene@siauliai.ldrm t.lt
19.	Aida Latalietė	VB „EQUAL – atvirų durų link“ EQ/2004/1130-09/485	evitkeviciene@siauliai.ldrm t.lt
20.	Ramūnas Zutkis	VB „EQUAL – atvirų durų link“ EQ/2004/1130-09/485	evitkeviciene@siauliai.ldrm t.lt
21.	Zita Žilinskienė	VB „EQUAL – atvirų durų link“ EQ/2004/1130-09/485	evitkeviciene@siauliai.ldrm t.lt
2005 09 06 Klaipėda			
22.	Airida Viskontaitė	VB „MĪM (Moterų įdarbinimo modelis)“ EQ/2004/1130-26/502	b.egle@takas.lt
23.	Algimantas Šniepis	VB „EQUAL greitkelis: vystymo bendrija Klaipėda–Vilnius“ EQ/2004/1130-04/480	rvclovaite@klaipeda.ldrm t.lt
24.	Rita Venclovaite	VB „EQUAL greitkelis: vystymo bendrija Klaipėda–Vilnius“ EQ/2004/1130-04/480	rvclovaite@klaipeda.ldrm t.lt
25.	Antanas Puidokas	VB „(Re-)integracija į darbo rinką Kretingos rajone“ EQ/2004/1130-17/493	a.kamarauskaite@kretinga.l t
26.	Aurelija Poškuvienė	VB „(Re-)integracija į darbo rinką Kretingos rajone“ EQ/2004/1130-17/493	a.kamarauskaite@kretinga.l t
27.	Aušra Kamarauskaitė	VB „(Re-)integracija į darbo rinką Kretingos rajone“ EQ/2004/1130-17/493	a.kamarauskaite@kretinga.l t

2005 09 07 Vilnius			
28.	Egidija Talalienė	VB „Ištiesk ranką“ EQ/2004/1130-14/490	egidija@ekt.lt
29.	Romualda Navikaitė	VB „Romų integracijos į darbo rinką mechanizmo sukūrimas ir išbandymas“ EQ/2004/1130-01/477	rn.1956@takas.lt
30.	Vida Nacytė	VB „Romų integracijos į darbo rinką mechanizmo sukūrimas ir išbandymas“ EQ/2004/1130-01/477	rn.1956@takas.lt
31.	Lina Sukackienė	VB „Romų integracijos į darbo rinką mechanizmo sukūrimas ir išbandymas“ EQ/2004/1130-01/477	rn.1956@takas.lt
32.	Alvida Gedaminskienė	VB „Tautinių mažumų integracijos į darbo rinką paramos mechanizmo sukūrimas ir išbandymas“ EQ/2004/1130-06/482	tbn@takas.lt
33.	Vilius Mikulėnas	VB „Tautinių mažumų integracijos į darbo rinką paramos mechanizmo sukūrimas ir išbandymas“ EQ/2004/1130-06/482	tbn@takas.lt
34.	Elena Andrijauskienė	VB „Tautinių mažumų integracijos į darbo rinką paramos mechanizmo sukūrimas ir išbandymas“ EQ/2004/1130-06/482	tbn@takas.lt
35.	Rasa Kliukienė	VB „Prekybos žmonėmis aukų integracija ir reintegracija į darbinę visuomenę“ EQ/2004/1130-20/496	equal@missing.lt
36.	Svetlana Kulsis	VB „Prekybos žmonėmis aukų integracija ir reintegracija į darbinę visuomenę“ EQ/2004/1130-20/496	equal@missing.lt
37.	Justina Zeltinytė	VB „Prekybos žmonėmis aukų integracija ir reintegracija į darbinę visuomenę“ EQ/2004/1130-20/496	equal@missing.lt
38.	Rūta Kurlinkienė	VB „EQUAL angelas: atviros aplinkos neįgaliojo integracijai į darbo rinką kooperacijos modelis“ EQ/2004/1130-10/486	ltvivi@dokeda.lt
39.	Živilė Markauskaitė	VB „Dirbk Lietuvoje: bedarbių jaunų žmonių, ketinančių išvykti dirbti į užsienį, integravimosi į Lietuvos darbo rinką galimybių plėtra, išsaugant socialinį kapitalą – šeimą“ EQ/2004/1130-28/504	z.markauskaite@sdi.vdu.lt
40.	Rita Krikščiukaitytė	VB „Nugalėk priklausomybę“ EQ/2004/1130-02/478	r.sutkuvienne.spp@is.lt
41.	Vygandas Raukštas	VB „Nugalėk priklausomybę“ EQ/2004/1130-02/478	r.sutkuvienne.spp@is.lt

2005 09 08 I gr. Vilnius			
42.	Jurga Mataitytė	VB „Neįgaliųjų verslo plėtros bendrija“ EQ/2004/1130-13/489	jurga@draugija.lt
43.	Jurgita Šarkienė	VB „Neįgaliųjų verslo plėtros bendrija“ EQ/2004/1130-13/489	jurga@draugija.lt
44.	Ringailė Trakymaitė	VB „Jaunimo užimtumo ir motyvacijos stiprinimas (JUMS)“ EQ/2004/1130-03/479	ringaile@vpvi.lt
45.	Edita Šaltenienė	VB „Jaunimo užimtumo ir motyvacijos stiprinimas (JUMS)“ EQ/2004/1130-03/479	edita@vpvi.lt
46.	Vilma Venta Jankūnienė	VB „Jaunimo užimtumo ir motyvacijos stiprinimas (JUMS)“ EQ/2004/1130-03/479	edita@vpvi.lt
47.	Aleksandr Avramenko	VB „Žmonių su proto ir psichikos negalia įdarbinimas“ EQ/2004/1130-19/495	hvarniene@gip-global.org
2005 09 08 II gr. Vilnius			
48.	Rūta Mackanienė	VB „Asmenų su klausos negalia integravimas į darbo rinką“ EQ/2004/1130-07/483	jurgakupryte@yahoo.co.uk
49.	Jurgita Kuprytė	VB „Asmenų su klausos negalia integravimas į darbo rinką“ EQ/2004/1130-07/483	jurgakupryte@yahoo.co.uk
50.	Aiva Salatkienė	VB „Asmenų su klausos negalia integravimas į darbo rinką“ EQ/2004/1130-07/483	jurgakupryte@yahoo.co.uk
51.	Vita Petkevičiūtė	VB „Išeitis tau“ EQ/2004/1130-11/487	vita_petkeviciute@yahoo.com
52.	Linas Gasiliauskas	VB „Laimėk gyvenimą“ EQ/2004/1130-22/498	laimek.gyvenima@mail.lt
53.	Jogaila Mackevičius	VB „Laimėk gyvenimą“ EQ/2004/1130-22/498	laimek.gyvenima@mail.lt

SEMINARAS

„Darbo ir užimtumo politikos efektyvumo vertinimas ir rekomendacijų pateikimas 2005 m. EQUAL programos vertinimo ataskaitai“

**Vilnius
2005. 11. 25**

Eil. Nr.	Vardas, Pavardė	Kontaktai	Dalyvio parašas
1.	Aistė Černiauskaitė	ACerniauskaite@socmin.lt 8 616 26634	
2.	Audrone Zubavičienė	audrone@erc.lt 8 685 25891	
3.	Birute Jatautaitė	birute@osf.lt 8 685 42660	
4.	Arūnas Poviliūnas	povilar@delfi.lt 8 698 27562	
5.	Rimantas Dumčius	Rimantas@vpvi.lt 8 612 99720	

2 PRIEDAS PROJEKTŲ ĮGYVENDINIMO PROBLEMŲ ANALIZĖ

Nr.	Identifikuota problema	Problemos priežastis					Būklė
		PR.	TApl.	Dok.	TP	VB	
1.	Finansavimas						
1.1.	<i>Vėluojantys mokėjimai</i>			X	X	X	Mažėja
1.2.	<i>Neadekvatus veikloms avansinis mokėjimas</i>	X					Mažėja
1.3.	<i>Sunkumai susiję su avansinio mokėjimo draudimu</i>	X					Stabili
1.4.	<i>Mokėjimo prašymų pateikimo grafikas</i>	X			X	X	Auganti
1.5.	<i>Ribojimas skolinantis</i>		X				Stabili
2.	Pakeitimai						
2.1.	<i>Neesminių keitimų gausa</i>	X			X	X	Stabili
2.2.	<i>Sudėtinga esminių keitimų derinimo procedūra.</i>	X	X				Stabili
3.	Pirkimai						
3.1.	<i>Ilgai trunkantis perkančiųjų organizacijų dokumentų derinimas</i>					X	Auganti
3.2.	<i>Neperkančiųjų organizacijų pirkimų skaičius ir dokumentų derinimas</i>	X				X	Auganti
4.	Bendradarbiavimo problemos						
4.2.	<i>Tarptautinio bendradarbiavimo sutarties pasirašymas</i>	X					Praeita
4.3.	<i>Nesuderintas EQUAL programos įgyvendinimas skirtingose šalyse</i>	X					Praeita
4.4.	<i>Nepakankamas tarptautinio bendradarbiavimo biudžetas</i>			X	X	X	Stabili
5.	Auditoriai						
5.1.	<i>Neaiški audito paskirtis</i>	X	X	X	X		Mažėja
5.2.	<i>Auditorių kompetencija</i>				X		Stabili

PR. – Procedūros; TApl. – teisinė aplinka; Dok. – dokumentai; TP – techninė pagalba; VB – vystymo bendrijos

3 Priedas. Pastabų lentelė

Paramos fondas Europos socialinio fondo agentūra

Nr.	Pastaba	Nuoroda į ataskaitos tekstą	Susijęs teksto pakeitimas	Paaiškinimai
-----	---------	-----------------------------	---------------------------	--------------

<p>I Europos Bendrijų iniciatyvos EQUAL programos vertinimo techninės užduoties (toliau – techninė užduotis) VII skyriaus „Sutarties įgyvendinimo tvarkaraštis ir ataskaitos“ 1 punkte „Metinės ataskaitos“ nurodyta, kad 2005 m. ataskaita</p>	<p>Ataskaita apskritai.</p>	<p>Ataskaita papildyta nauja dalimi.</p>	<p>Kaip informuotas vertinimo užsakovas buvo šia</p>
---	-----------------------------	--	--

II	Ataskaitos faktinės klaidos ir trūkumai (pagal anglišką variantą)			
	1) Neteisingai vartojamas EQUAL BPD vertimas – turi būti EQUAL CIP, o ne EQUAL SPD.	Ataskaita apskritai.	Klaida ištaisyta.	
	2) I. Summary, 1 pastraipa – atrinkta 30 paraiškų, o ne 29, kaip nurodyta ataskaitoje. Pasirašytos 29 paramos sutartys, nes viena vystymo bendrija nepateikė dokumentų paramos sutarčiai.	Apibendrinimas.	Klaida ištaisyta.	
	3) I. Summary, The Development Phase, 1 pastraipa – sutartis su išoriniais vertintojais (PCV ekspertai) pasirašė Europos socialinio fondo agentūra, o ne Socialinės apsaugos ir darbo ministerija.	Apibendrinimas.	Klaida ištaisyta.	
	4) II. Description of the Methodology used for the evaluation, 1 – vystymo bendrijų sutartis pasirašė 28 iš 29 vystymo bendrijų, o ne 28 iš 30, kaip nurodyta ataskaitoje.	II dalis.	Klaida ištaisyta.	
	5) III. Detailed Analysis of Facts and Circumstances, The Application Phase, 12 – iš 118 paraiškų buvo atrinkta 30, o ne iš 119, kaip nurodyta ataskaitoje.	III dalis.	Klaida ištaisyta.	
	6) III. Detailed Analysis of Facts and Circumstances, Selection criteria for the Phase II, 22 – nepamirėta, kad pirminę vystymo bendrijų atranką (perėjimas į antrąjį etapą) vykdė Projektų atrankos komitetas, remdamasis ESFA ir nepriklausomų ekspertų rekomendacijomis.	III dalis.	Klaida ištaisyta.	

	7) III. Detailed Analysis of Facts and Circumstances, The Action 1 Development Phase, 38 – pagal šį punktą neaišku kuriuo momentu loginė projekto matrica buvo vertinama kaip vienas pagrindinių atrankai pateiktų dokumentų – vykdant paraiškų atranką (2004 m. rudenį) ar vykdant pirminę vystymo bendrijų atranką (2005 m. pavasaris).	III dalis.	Į pastabą atsižvelgta.	
	8) III. Detailed Analysis of Facts and Circumstances, The Action 1 Development Phase, 39 – sutartis su išoriniais vertintojais (PCV ekspertai) pasirašė Europos socialinio fondo agentūra, o ne Socialinės apsaugos ir darbo ministerija.	III dalis.	Į pastabą atsižvelgta.	
	9) III. Detailed Analysis of Facts and Circumstances, The Action 1 Development Phase, 40 – iš 30 atrinktų projektų į antrąjį etapą perėjo 28, nes 1 projektas nepasirašė paramos sutarties (1 etape dalyvavo 29 projektai), 1 projektas iškrita po pirmojo etapo.	III dalis.	Į pastabą atsižvelgta.	
	10) III. Detailed Analysis of Facts and Circumstances, The Action 1 Development Phase, 45 – sutartis su išoriniais vertintojais pasirašė Europos socialinio fondo agentūra, o ne Socialinės apsaugos ir darbo ministerija.	III dalis.	Į pastabą atsižvelgta.	
	11) III. Detailed Analysis of Facts and Circumstances, The Action 1 Development Phase, 46 – nepamirėta, kad Projektų atrankos komitetas vykdė ir vystymo bendrijų pirminę atranką.	III dalis.	Į pastabą atsižvelgta.	

	12) III. Detailed Analysis of Facts and Circumstances, The Action 2 Implementation Phase, 53 – taisyklė, leidžianti projektams prašyti iki 30 procentų avanso įsigaliojo 2005 09 11 (patvirtintas Mokėjimo taisyklių pakeitimas).	III dalis.		
	13) V. Consultations and Recommendations, For the ESFA, MoSSL and Ministry of Finance in connection to EQUAL administration system, paskutinė eilutė – vystymo bendrijų išlaidas tikrina nepriklausomas auditas ir ESFA darbuotojai. Vystymo bendrijos finansininkai veda buhalteriją, o ne tikrina.	Rekomendacijos.		
	14) Nėra pateikta analizė, kaip projektai patobulėjo pritaikius projektų ciklo valdymo (toliau – PCV) metodiką.	Į pastabą atsižvelgta.	Tekstas nepakeistas.	Šiuo klausimu parengtas atskiras savęs įvertinimas.
	15) Nepakankama vystymo bendrijų partnerių analizė. Nurodytas tik partnerių geografinis pasiskirstymas ir vystymo bendrijų dydis (partnerių skaičius vystymo bendrijoje).		Į pastabą atsižvelgta, tekstas nepakeistas.	Norint tikros analizės šiuo klausimu, reikia atlikti išsamią partnerių analizę (ne vien EQUAL VB) bet įvairių organizacijų, pastoviai dalyvaujančių EU finansuojamuose projektuose.

	<p>16) Nurodyti administravimo sistemos trūkumai, tačiau nepateikta informacija apie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Finansų ministerijos ir Europos socialinio fondo agentūros įgyvendintus ir planuojamus veiksmus gerinant administravimo sistemą (priežiūros taisyklių, mokėjimo taisyklių patvirtinti pakeitimai, planuojami viešųjų pirkimų taisyklių pakeitimai). Nepateikta Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Finansų ministerijos ir Europos socialinio fondo agentūros pozicija dėl galiojančių taisyklių kai kurių nuostatų taikymo, pvz.: reikalavimas drausti avansą, mokėjimo prašymų teikimo grafiko nustatymas.</p>			
--	---	--	--	--

Lietuvos Respublikos finansų ministerija

1.	<p>Išnagrinėję pateiktą Europos Bendrijų iniciatyvos EQUAL programos Lietuvoje 2004–2008 nuolatinio vertinimo ataskaitos 2005 m. projektą (toliau – ataskaita) manome, kad vienas iš nuolatinio vertinimo uždavinių yra padėti užtikrinti tinkamą programos įgyvendinimą, tačiau pateiktas ataskaitos projektas yra ne analitinio, o aprašomojo pobūdžio, ir tai neleidžia susidaryti nuomonės, kokių konkrečių veiksmų reikia imtis, kad būtų užtikrintas tinkamas programos įgyvendinimas.</p> <p>1. Ataskaitos projekto 42 punkte yra teigiama, kad mokėjimo prašymų pateikimo ir mokėjimo atlikimų suvestinė rodo, kad mokėjimas atliekamas vidutiniškai per gerokai daugiau nei 60 dienų nuo pirmojo mokėjimo prašymo varianto pateikimo, tačiau nepateikiama informacija, kiek buvo tokių atvejų tarp visų gautų mokėjimo prašymų.</p>	Į pastabą atsižvelgta.	Tekstas nepakeistas.	Ataskaitoje pateiktas teiginys yra teisingas. Patys vertintojai informaciją rinko grupinių apklausų būdu, todėl tikslios suvestinės apie visą korespondenciją mokėjimų klausimais tarp VB ir ESF agentūros neturi. Jei Finansų ministerija pageidautų išsamesnę informaciją, kada kuri VB pateikė savo mokėjimo prašymus ir kiek kartų kiekviena iš jų juos koregavo, galėtų pateikti Paramos fondas Europos socialinio fondo agentūra.
----	--	------------------------	----------------------	---

2.	Ataskaitos projekto 43 punkte yra teigiama, kad pagrindinės priežastys, lėmusios ilgesnį mokėjimo prašymų atlikimą – klaidos mokėjimų prašymuose arba vystymo bendrijų vėlavimas pateikti papildomą informaciją nustatytu laiku, tačiau taip pat nepateikiama informacija, kiek tokių atvejų buvo iš bendro mokėjimo prašymų skaičiaus.	Į pastabą atsižvelgta.	Tekstas nepakeistas.	Ataskaitoje pateiktas teiginys yra teisingas. Patys vertintojai informaciją rinko grupinių apklausų būdu, todėl tikslios suvestinės apie visą korespondenciją mokėjimų klausimais tarp VB ir ESF agentūros neturi. Jei Finansų ministerija pageidautų, išsamesnę informaciją, kada kuri VB pateikė savo mokėjimo prašymus ir kiek kartų kiekviena iš jų juos koregavo, galėtų pateikti Paramos fondas Europos socialinio fondo agentūra.
----	---	------------------------	----------------------	--

3.	<p>Ataskaitos projekto 44 punkte teigiama, kad antram etapui avanso dydis sudaro 10 procentų nuo paramos sumos. Tačiau 2005 m. rugsėjo 5 d. finansų ministro įsakymu Nr. 1K-253 „Dėl Lietuvos Respublikos finansų ministro 2004 m. lapkričio 29 d. įsakymo Nr. 1K-253 „Dėl Europos Bendrijų iniciatyvos EQUAL projektų įgyvendinimo išlaidų apmokėjimo ir ataskaitų teikimo taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo“ avanso suma buvo padidinta iki 30 procentų paramos sumos. Šis pasikeitimas įsigaliojo rugsėjo 11 d. Kadangi ataskaitoje nurodoma, kad ji parengta rugsėjo 28 dieną, todėl ataskaitos 44 ir 45 punktai turi būti atitinkamai pataisyti.</p>		<p>Į pastabą atsižvelgta Tekstas pakeistas Žr. 42, 43.</p>	
4.	<p>Ataskaitos projekto 48 punkte yra teigiama, kad paramos gavėjų mokėjimo prašymo grafikai rengiami ir siūlomi ESFA, ESFA nustato mokėjimo prašymų teikimo periodiškumą, avansinio ir galutinio mokėjimo terminus ir įrašo tai į sutarties nuostatas, taip pat pateikiama nuomonė, kad toks sprendimas yra kiek rizikingas ir labai įpareigojantis, nepatiekiant jokios argumentacijos, kodėl susidaro tokia nuomonė (ar dėl to, kad ESFA nustato nerealius grafikus, ar todėl, kad ESFA juos pakeičia nesuderinusi su paramos gavėjais, ar dėl kitų priežasčių).</p>		<p>Į pastabą atsižvelgta. Tekstas pakeistas. Žr. 47.</p>	